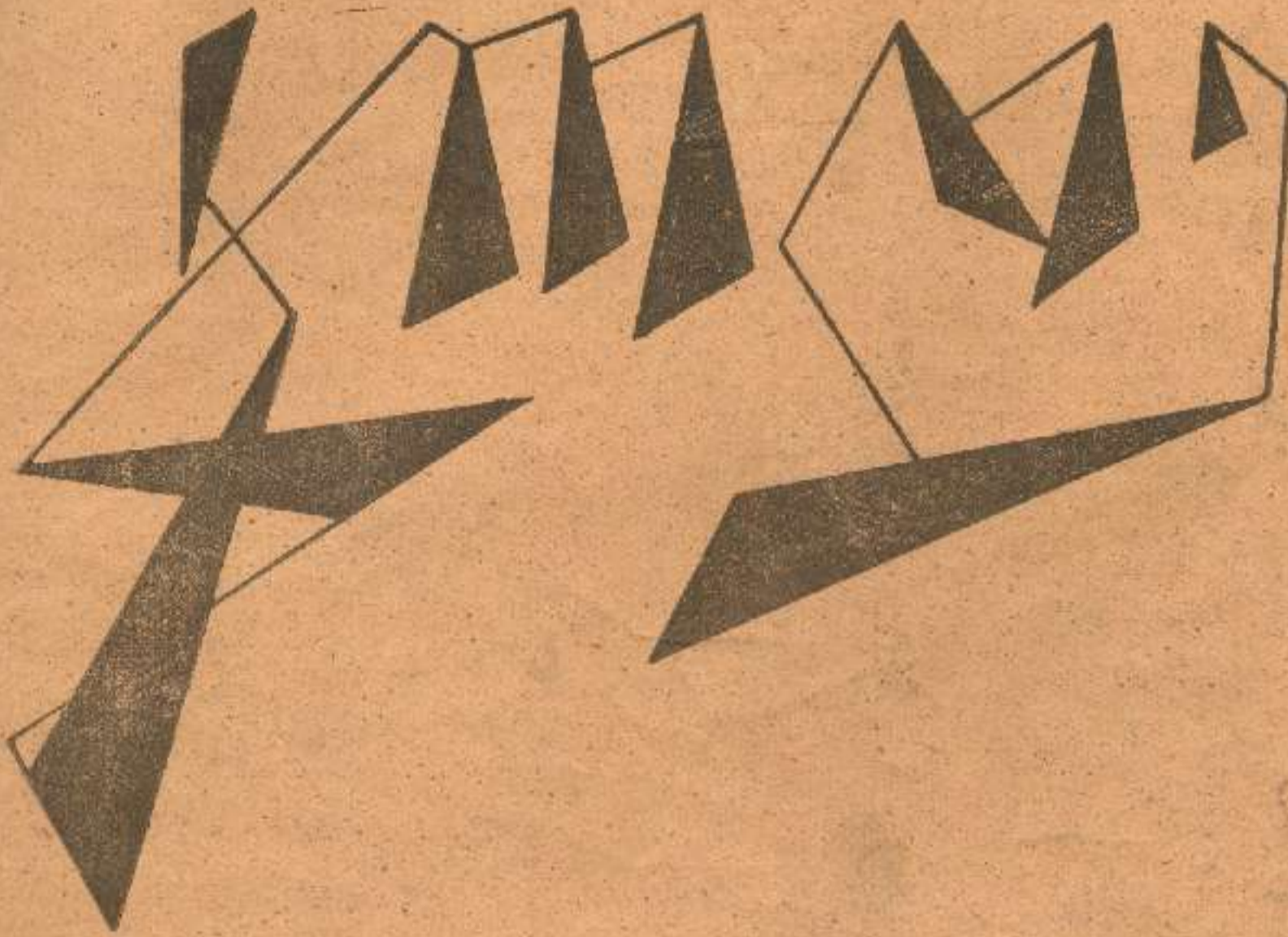

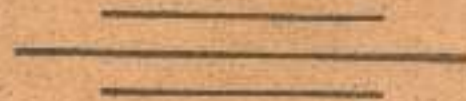
№ 3-67

ქვეყნის კვირეულია ჟურნალი

№ 30

წელიწადი მეოთხე

დირექტორი	_____
მედიკოსი	_____
პოსტ-მასტერი	_____
სეკრეტარი	_____
სტამბა	_____

9/1/67

33(05)
3-67

№ 30

25 მარტისთვის 1937 წ.

მიიღება ხელისუფლების მქონე პირებისათვის
1 წლ., — 5 მან. 6 თვ. — 2 მ.
75 კ., 3 თვ. — 1 მ. 50 კ., 1
თვ. — 50 კ. სოფლის მასწავლებელთ, სამკითხველოებს და
მოსწავლეთ დაეთმობათ 4 მან.

ქოველ კვირეული საზოგადო-ეკონომ.

მიზრი და სალიბერატურო შუხნალი

რედაქცია ღიაა 5 7 საათ.

მისამართი: თბილისი, Габаевский пер. № 3 რედაქცია „კლდე“. დეპეშისა: თბილისი კლდე.

ს ა რ ჩ ე ვ ი: ჩვენი ავლადიდება. — ალ. ყიფშიძისა. ახალი მოძრაობა. — დ. კახელიისა. მუდანიის გული და ჩვენი საჩუქავი წულები. — რ. გ. — ესი. საზოგადოებრივი წერილები. — ფირუზასი. მთვარის შუქი. — ოლ. ბეჟ-ავლაძისა. მძიმე საკითხის გაკმეში. * * — ს. უკანასკნელი ამბები. ერთი მაგალითი. — თეთრისა. სოფ. ახალქალაქი. — ს. ჩამ — ისა. ბიბლიოგრაფია.

ჩვენი ავლადიდება

(დასასრული)

მოკლედ და დაახლოვებით ასეთია სურათი ამიერ-კავკასიისა. პირველს ზონაში მკვიდრი მარტო ზაფხულობით ადის სამთა ბაროდ. სიცივის წყალობით იქ გამუდმებული ცხოვრება აუტანელი და შეუძლებელია. ტიტველი ქერიც ვერა მწიფდება ამ ზონაზე და აბა ერთი რითი გამოიკვებავს თავს. უფრო ხელსაყრელია მეორე ზონა, სადაც მისდევენ საქონლის მოშენებას. აქ სთესვენ ხორბალსაც, მაგრამ მეურნეობის ამ დარგს არავითარი ეკონომიური მნიშვნელობა არა აქვს, რადგან ნათესი ოხრდება ნაადრევ სიცივისა და სეტყვისაგან. მარტო მესამე და მეოთხე ზონაა ღონიერი და სახეირო. მესამეში უწყყავად მოდის კინახული, ხოლო მეოთხეში უწყლოდ არაფერი მოვა, განსაკუთრებით აღმოსავლეთსა და სამხრეთ ამიერ-კავკასიაში.

ამ ოთხ დასახელებულ ზონის გარდა, შეგვიძლიან დავასახელოთ ის დაბლობი ადგილები, სადაც სარწყავი წყლები არ მოიპოვება. ასეთია მაგალითად ვრცელი ველ-მინდორი შირაქი და სხვანი, სადაც ზამთრობით დიდძალს საქონელსა და ცხვარს აბალახებენ. სათქმელი ისიცაა, რომ ხშირად ერთი ზონის მეურნეობა მეორისას უახლოვდება და ზონათა შორის სისწორით ხაზის გავლება შეუძლებელია.

ჩვენის ქვეყნის ასეთმა მდგომარეობამ დაჰბადა სხვა და სხვა ტიპის მეურნეობა და დაუდო საფუძველი შინა-მრეწველობის გაჩენას. ამ ეამად ჩვენ არ გამოვეციდებით იმის გამოძიებას, თუ რა სარფას აძლევს მკვიდრთ შინა-მრეწველობა. ჩვენს ყურადღებას იპყრობს ის, თუ ამიერ-კავკასიისა და ჩრდილოეთ-კავკასიაში რამდენია უხმარი და სახმარი მამული, რომლის წყალობით ერთი საზრდოობს და იხდის სამოქალაქო მოვალეობას. საოცარია სწორედ, როგორ უძლებდა ჩვენებური მეურნე თავის ოჯახსა იმ მცირე მამულით, რომელიც მას ბედმა არგუნა?

დახარკული მამული, ესე იგი ის მამული, რომელსაც ადევს სახელმწიფო საადგილ-მამულო გადასახადი (ГОС. ПОЗ. НАЛОГЪ) და სახელმწიფო ბეგარა (ОБРОЧНАЯ ПОДАТЬ) ყოფილა: ამიერ-კავკასიაში — 11.605.206,5 დესეტინა, ხოლო ჩრდილოეთ-კავკასიაში — 4.263.167 დესეტინა.

პირველ რაიონში, ესე იგი ამიერ-კავკასიაში პროცენტობით რომ ვიანგარიშოთ, ყოფილა:

36,9% სახნავი, სათიბი და სავენახე ადგილი; საძოვარი — 51,6% და ტყე — 11,5%. მეორე რაიონში, ესე იგი ჩრდილო-კავკასიაში, სადაც ბლომდაა ყაზახების მამული და რომელიც დახარკული არ არის და მაშასადამე არც შედის იგი სათვალავში, ასე ნაწილდება 4.263.167 დესეტინა: პირველი კატეგორიის მიწა ყოფილა — 50,61%, მეორისა — 42,58% და მესამისა 6,81%. აქედანა სჩანს, რომ სახმარი და მეურნეობისთვის გამოსადეგი მამული უფრო ბევრი ყოფილა, ვიდრე ამიერ კავკასიაში.

პოდპოლკოვნიკ ვინნიკოვის გამოკვლევით ამიერ-კავკასიაში ითვლება სულ 22.842.228,9 დესეტინა, ხოლო ჩრდილო-კავკასიაში — 15.301.247,9 დეს. აქედან სჩანს, რომ ხარკს არ იხდის პირველ რაიონში 11.137.022,4 დეს. და ამდენივე მეორე რაიონში. რა მამულია ეს ხარკისაგან თავისუფალი მამული? ეს ის მამულებია, რომელიც თვით ხაზინას უჭირავს, ესე იგი: სახაზინო ტყეები, საზამთრო და საზაფხულო საძოვრები და საბეგრო ნაქრები (რუსულად: охотничьи статьи). ამის გარდა ხარკს არ აძლევენ ყაზახები იმ მამულისას, რომელიც მიზომილი აქვთ „ნადელად“; თავისუფალია აგრეთვე გადასახადისაგან ყაზახთა ჯარის შავი დღისთვის გადაღებული მამული (записные земли) და ტყეები.

რა ცვლილებების შეტანა შეუძლიან სახაზინო მამულს ზემოდ აღნუსხულ სახმარ და უხმარ მამულების პროპორციაში?

ამიერ-კავკასიაში ხაზინას უჭირავს საკუთარ გამგებლობაში სულ 5.589,199 დესეტინა ტყე და საძოვარი: საზაფხულო და საზამთრო. ამას რომ მივმატოვს „საბეგრო ნაქრები“ და „თავისუფალი მიწები“ — 2.66,774 დესეტინა, დავინახავთ, რომ ხაზინას ჰქონია ამიერ-კავკასიაში 5.900,000 დესეტინა. გაბეგრული და დახარკული — 11.605,206, დეს. და ეს 5.900,000 ხაზინისა რომ შევაერთოდ, მივიღებთ 17,5 მილიონ დესეტინას. მაშასადამე თუ გამოვრიცხავთ ამ ჩვიდმეტ-ნახევარ მილიონს 22,8 მილიონიდან, აღმოჩნდება, რომ ხაზინას უჭირავს ამიერ-კავკასიაში 5,3 მილიონი დესეტინა, რომელსაც არავითარი ხარკი და ბორჯი არ ადევს. ეს 5,3 მილიონი შეადგენს 23,4 % ამიერ-კავკასიის ტერიტორიისას. კანონით ეს მეხუთედზე მეტი ამიერ-კავკასიის ტერიტორიისა თავისუფალია სახელმწიფო გადასახადისაგან, როგორც უხმარი და

შემოსავალს მოკლებული მიწა (რუსულად: не-удобные, не-здоровые земли).

რა მამულია ეს სახაზინო უხმარი მამული? ეს ის მამულია, რომელიც უჭირავს თავისუფალიან ქედებს, საღს კლდეებს, ღრმა ხეობებს და სხვა, სადაც უბრალო ბალიხიც კი ვერა ხეირობს.

მნელია იმის თქმა, მართლა 5,3 მილიონი დესეტინაა, თუ მეტი, ან ნაკლები ეს უხმარი და გამოუსადეგარი მამული, იქნება ცოტა რამ გამოიყენოს კაცმა ამ ხუთ მილიონ დესეტინიდან, მაგრამ ამით სურათი არ შეიცვლება. ცხადზედ უცხადესია, რომ უხმარი და მეურნეობისთვის უვარგისი მამული ძლიერ დიდია ჩვენში. ვისაც კი უნახავს ჩვენი მთაგორიანი სამშობლო, იმას უეჭველია გადამეტებულად არ ეჩვენება 5,3 მილიონი დესეტინა უხმარ მამულისა. ხშირად საძოვრებად სთვლიან ღრანტეებს და ბუჩქნარებს, მაგრამ ვაი იმ საძოვრებს. საზრდოს ამ ციკაბო კლდეებზე თხაც ვერ იშოვნის და სხვა პირუტყვზე რაღა ითქმის.

საძოვრები და ბუჩქნარი, რომელსაც სახელმწიფო გადასახადი აძევს, ითვლება 6.014.855 დეს. და სახელმწიფო (ეს მამული „ნადელად“ აქვთ მიზომილი სახაზინო გლეხებს და ესენი იხდიან გადასახადს) 3.108,114, სულ 9.122.960 დესეტინა. ეს შეადგენს 40,61% -ს. მომეტებული ნაწილი ამ საძოვარ-ბუჩქნარისა სძევს მაღლობ-მთა-გორიან ადგილებში, 5,000 ფუტის სიმაღლეზე. ამ სიმაღლეზე მეურნეობა და ხვნა თესვა ხელსაყრელი არ არის. ზოგი მათგანი, მართალია, სძევს ძირბებში, მაგრამ უწყლოობა უშლის მუშაობას. ასე რომ ეს 40,61% ჩვენის ამიერ-კავკასიის ტერიტორიისა დიდ ბედენად ვერ ჩაითვლება ჩვენის მეურნეობისთვის. აქ მოსახერხებელია მხოლოდ საქონლის ძოვება, ხვნა-თესვისთვის კი ყოვლად უვარგისი და უხეიროა.

სახაზინო ტყეებს უჭირავს 2.481.085 დესეტინა და კერძო მემამულეთა ტყეებს — 1.288.659 დეს., სულ 3.769.744 დეს., ანუ 16,55%.

მაშ რამდენი და დაგვრჩა სახმარი, ანუ კულტურული მამული? ისე ცოტა, რომ სათქმელადაც არა ღირს. წარმოიდგინეთ, რომ კულტურისთვის გამოსადეგი მამული ყოფილა სულ რაღაც 18,71% -ს, ესე იგი მთელის ამიერ-კავკასიის ტერიტორიის მეხუთედზე ნაკლები გვქონია სახმარად და სარჩოსაბადებლის მოსაპოვებლად.

დაწერილებით ეს სახმარი მამული ასე განიყოფება. 1) სახნავი (სარწყავ-ურწყავი), სათიბი სასახლ-

კარო, საბოსტნე—4.142.267 დესეტინა, ანუ 18,04%; 2) ვენახები—95.005 დეს., ანუ 0,41%; 3) ხეხილის ბაღები—57.395 დეს. ანუ—0,25%; სათამბაქო—2,618 დეს., საფორთოხალო—338 დ., საჩაიე ადგილი—451 დეს., სადაფნო—25 დეს., და საზეთის ხილო—6,62 დეს. სულ კი ამპლანტაციების უჭირავს. 3.592,62 დეს. ანუ—0,015% მთელი ჯამი სახმარ მამულისა დაიჭერს 4.298.260, 82 დესეტინას, ან 18,715%. მაშასადამე დანარჩენი ტერიტორია ამიერ-კავკასიისა—81,29% შესდგება ისეთის მამულისაგან, რომელიც შესამუშავებლად არ ვარგა.

მოყვანილ ციფრებიდან სჩანს, რომ ძვირფას მცენარეთა გაჩენას ჩვენს მეურნეობაში დიდი მნიშვნელობა აქვს. რა სისწრაფით მატულობს ბამბის მოყვანა აღმოსავლეთ ამიერ-კავკასიაში, სჩანს შემდეგიდან. 1909 წ. ყოფილა ბამბის პლანტაცია—50.150 დესეტინა; 1910 წ.—77.800; 1911 წ.—125.000 დეს. მაგრამ უმთავრესი დარგი მეურნეობისა ჩვენში, როგორც შიდა რუსეთში არის საქონლის მოშენება და ხვნა-თესვა. ეს დარგი მეურნეობისა ველარ აპურებს ამიერ კავკასიელს. ამ უკანასკნელ ხუთს წელს საშუალოდ, წელიწადში შემოჰქონდათ ამიერ-კავკასიაში 10.513.661 ფუთი ხორბალი. ეს იმის მომასწავებელია, რომ ჩვენ საკმარისი პური ველარ მოგვყავს და ვიკვებებით იმ პურით, რომელსაც გვიგზავნის ჩრდილო კავკასია და შავი ზღვის ნავთსაყუდელნი.

ამიერ-კავკასიაზე გაცილებით ბედნიერი ყოფილა ჩრდილო-კავკასია. ყუბანისა და თერგის ოლქებში ყოფილა 70,7% სახმარი მამული, 12% ტყე და მხოლოდ 16,5% უვარგისი მიწა. მაშასადამე ჩრდილო-კავკასიას 3 1/2-ჯერ მეტი სახმარი მამული ჰქონია, ვიდრე ამიერ-კავკასიას. იქ სახმარი მამული შეადგენს 70,7%, ხოლო ჩვენში—18,7%. ასეთის სიუხვით აიხსნება ის გარემოება, რომ თერგისა და ყუბანის ოლქებში „ნადელი“ დიდია. მაგ. ყუბანის ოლქში 1911 წ. თითო სულზე მამრობითის სქესისა მოადიოდა სახმარი მიწა—7,74 დეს., თერგისაში—12,3 დეს. ჩვენში კი სუ სხვაა. სახელმწიფო გლეხკაცს ამიერ კავკასიაში (მამრობითი სქესისას) ჰქონდა 1881-83 წ. 1,9 დეს. ასე იყო ამ ოცდაათი წლის წინად, დღეს ხომ ამის ნახევარიც აღარ ექნებათ. გაცილებით ნაკლები მამული აქვთ ჩვენს დროებით ვალდებულებს. მამრობითის სქესის სულზე, კაი ბიჭობაა თუ ერთი დღიური მიწა მოვიდა.

ასეთია მწვავე და ღრმად დამაფიქრებელი სურათი, რომელიც დაგვიხატა აგრონომმა არტემი სტეფანეს ძე ფირალოვმა. ამ სურათს კამენტარიები აღარ ესაჭიროება. მცირე მამულია მცენარეობს და მაშასადამე ყოველი ღონე უნდა ვიღონოთ, რომ მის სიღუბჭირეს თავი დავაღწიოთ.

ეს ღონეა და ხერხი ახალი მეურნეობა, ინტენსიფიკაცია მეურნეობისა, როგორც ახლა ამბობენ. საჭიროა ამასთანავე ძირიან ფესვიანად ამოგდება იმ საოცარ და დამღუპველ ანარქიისა, რომელიც გამეფდა თანამედროვე სოფელში. ვიდრე იგი არ მოისპობა, ვიდრე არ დამყარდება წესი და რიგი, სოფელად ახალი მეურნეობა ვერ იბოგინებს; ფებს ვერ მოიკიდებს და ყოველი შრომა უნაყოფოდ ჩაივლის.

უპატრონოდ დარჩენილ სოფელს ნამდვილს პატრონი უნდა. აზრით, იდებით და სიყვარულით გამსჭვალულ ინტელიგენციამ, ნამდვილმა და არა ცრუმ, მყვირალამ, გოროზმა და არაფრის მაქნისმა, პირი უნდა იბრუნოს სოფლისკენ. დღემდის სოფლის ინტელიგენცია უნარს მარტო ბიბლიოთეკის გახსნაში იჩენს. ჯერ „პური არსობისა“, და მერმე ბიბლიოთეკა, საიდანაც მარტო სოფლის დიაკვნები და გადაგვარებული ქართველები სარგებლობენ წიგნებით და გაზეთებით. ბიბლიოთეკა კარგი, როდესაც იგი შეეფერება სოფლის ნამდვილ ცხოვრებას. რაში ეპიტნაება წელში გაწყვეტილ კაცს საპოლიტიკო გაზეთი, ან როგორ წაიკითხოს იგი უსწავლელმა, სიღარიბისაგან გადამღვრძალმა, ან სადა აქვს თავისუფალი დრო საკითხავად? აკი არც კითხულობს არავინ დიაკვნებისა და „უჩიტელ-უჩიტელნიცებისა“ გარდა. ჩვენებურს სოფელს საკმარისი პური ვერ მოუყვანია კუჭის გასაძლობად, შიმშილით სული ამოხდება, თუ თავს დროზე არ უშველა, არ იცის როგორ დააკმაყოფილოს მთავრობის აუარებელი მოთხოვნა. სწორედ ამ „განწირვის ეამს“ ბიბლიოთეკების გახსნას ჰლამობს შემახვევით ჩამოვარდნილი სოფლად ინტელიგენტი.

დიდის ხნის დავირვებით და გაცილებით ვიცი, ჩვენებური სოფლელი შესანიშნავადაა მომზადებული ინტენსიურ მეურნეობისთვის. ადვილად ითვისებს იგი ახალს მეურნეობას. მაშასადამე ჩვენი ძალ ღონე, მთელი ჩვენი გულის-ყური, ცოდნა და სიყვარული აქეთკენ უნდა მივმართოთ, ღარს აქეთ უნდა უყუთ პირი და მაშინ ნახავთ, რომ თვრამეტი პროცენტი სახმარ მამულისა იმდენს ნაყოფს მოგვცემს, რამდენსაც სხვაგან ასი პროცენტიც არ იძლევა. თუ ჩრდილოეთი პურს გვიგზავნის, ჩვენ

ჩაი, ბამბა, ყურძენი, ხილი, დაფნა, ფორთოხალი, ზეთის-ხილი, ვარდის ზეთი მივართვათ სანუფქოთ. მერწმუნეთ რომ მოგებაში ჩვენ ვიქნებით.

ა. უიფშიძე.

P. S. წინა წერილში ორიოდე უხერხული შეცდომაა—უნდა ასე წავიკითხოთ: „პურსა არსობისასა“ 5, 2... ყიშლებში.

ა. უ.

ახალი მოძრაობა

ქართულ კოოპერატიულ კურსებზედ რუსეთის გამოჩენილმა კოოპერატორმა ა. ვედოკიმოვმა თავის უკანასკნელ ლექციაში სხვათა შორის სთქვა: „კოოპერაციას დიდი მნიშვნელობა აქვს საქართველოს აღორძინება-წინსვლისათვის, მით უფრო, რომ კოოპერაცია, საზოგადოთ, უფრო ნაციონალურ-ტერიტორიალურ ხასიათისაა. არ შევცდები, თუ ვიტყვი, რომ თქვენში კოოპერატიული ორგანიზაცია ის მთავარი ღერძი იქნება, რომლის გარშემო ახლო მომავალში დატრიალდება მთელი ქართველი ერის კულტურულ ეკონომიური ცხოვრება“.

საყურადღებო სიტყვა რუსეთის ცნობილ მოღვაწე-კოოპერატორისა უაბუთო არ არის.

მართლაც, თუ მივიღებთ მხედველობაში დღევანდელ დაქვეითებულ ქართულ ეკონომიურ ცხოვრებას, რომელიც ხასიათდება კონსერვატულ ექსტენსიურ ღარიბ მეურნეობით, ამ მეურნეობის ნაწარმოების არა ნორმალურ გასაღების პირობებით, ქართულ ბაზრების უცხო ბურჟუაზიის ხელში ყოფნით, საკუთარ ვაჭრობა-მრეწველობის უქონლობით, საერთო აწეწილ-დაწეწილ მიწის მფლობელობით,— ამ პირობებში. რასაკვირველია, მძლავრ და იდეურ კოოპერატიულ მოძრაობას შეუძლიან დიდი სარგებლობის მოტანა ქვეყნისთვის და ძალაც შესწევს მართლაც გადაიქცეს საქართველოს აღორძინების ერთ ერთ ძლიერ ფაქტორად. და ამის ახსნა არც ისე ძნელია.

კოოპერაციას შეუძლიან ერის ეკონომიურ ცხოვრებას მრავალრიგად მოუაროს და წინ გაუძღვეს, რადგანაც კოოპერატიული იდეა მეტად პოპულიარულია და მომხიბლავი, მისი ორგანიზაციები მრავალფეროვანია, ხელს უწყვდიან ყველა მოთ-

ხოვნილებას, მათი მოწყობა ადვილია და ბრალის და შედეგებიც საუცხოვო. მასთან აღსანიშნავია ისიც, რომ კოოპერაცია იქ იდგამს, ვერც და... ძლიერდება, სადაც ხალხი ქონებრთვად... და ჩაგრული.

დღეს ჩვენთვის ცხადი უნდა იყოს, რომ თანამედროვე ქართველ მოღვაწეების მეცადინეობა უმთავრესად გლახთა გაღონიერებისაკენ უნდა იყოს მიმართული, მის პაწია მამულის გამოკეთებისაკენ და საერთოდ ჩვენი სოფლის უმწეო და ბნელ ცხოვრებისაგან დახსნისაკენ.

ამ ოცდაათი წლის წინად დასავლეთ ევროპაში მიწის დამუშავებელთა წრეებში დაიბადა მძლავრი რეფორმატორული მოძრაობა. მეცნიერებამ ერთის მხრივ და ცხოვრებამ მეორე მხრივ დაამტკიცა და ცხად ჰყო, რომ ყველა ქვეყნის სასოფლო მეურნეობის წინსვლა დამოკიდებულია იმაზედ, თუ რა საფუძვლიანადაა მოვლილი წვირთ მემამულეთა მიწები ახალ სამეურნეო ცოდნის, ტექნიკის და მეთოდების გავრცელების მხრივ. „მიეშველეთ წვირთ მემამულეს, მიეცით მას ცოდნა და ახალი მეცნიერული სამეურნეო მეთოდები მიწის დამუშავებაში!“ დღეს ეს ლოზუნგია ევროპის პროგრესიულ მეურნეთა და ეკონომისტთა წრეებისა. გერმანია, იტალია, საფრანგეთი, დანია, ბელგია და უკანასკნელ დროს ინგლისიც კი, სახელმწიფო კანონმდებლობით, ფართო სამეურნეო და იაფ კრედიტის მოწყობით, მრავალრიცხოვან სასოფლო-სამეურნეო და კოოპერატიულ ორგანიზაციებით ეშველება წვირთ მემამულეს და ყველა ღონისძიებას ხმარობს, რომ მათ ზურგი გაუმაგროს და წინსვლის გზაზედ დააყენოს.

ჩვენთვისაც ეს გზაა აუცილებელი. „გლახებო! უკანასკნელი ბრძოლა კაცობრიობის საუკეთესო იდეალების დასაცავად თქვენი უნდა იყოს!“ ამბობდა ერთი გამოჩენილი კოოპერატორი. საქართველოს წინსვლაც იმაზედ არის დამყარებული, თუ ჩვენი გლახობა რა რიგად იქნება მომხადებული მომავლისათვის, რა იარაღში გამოწყობილი და დარაზმული. და უკანასკნელი ბრძოლა ქართველ ერის იდეალების დასაცავად ქართველ გლახობისა იქნება. ეს, გამარჯვების იარაღი—გლახთა კოოპერატიული ორგანიზაციებია—როგორც საუკეთესო და მძლავრი ეკონომიური ფორმა საკუთარ ეკონომიურ ინტერესების დასაცავად თანამედროვე სოციალურ-პოლიტიკურ პირობებში.

ამიტომ ქართულ კოოპერატიულმა მოძრაობამ ღრმად უნდა გაიდგას ფესვები ხალხის ეკონომიურ ცხოვრებაში და რკინის სალტასავით გარს შემოეფლოს ამ ცხოვრების ყოველ მხარეს, ყოველ დარგს და ერთიანად დარაზმოს ქართველობა ერთს ვეებერთელა ფოლად კოოპერატიულ ორგანიზაციის სახით.

კოოპერატიულ ორგანიზაციების ფორმები ცნობილია. სამი მთავარი ტიპია: საკრედიტო, სამეურნეო და მომხმარებელი კოოპერატივები მათ შორის სამეურნეო კოოპერაცია მრავალ სახისაა: მიწის დამმუშავებელი, სამეურნეო ნაწარმოების გამსაღებელი, მერძევეთა ამხანაგობანი, სამელიო რაციო, სამრეწველო და სხვა.

საკრედ. ორგანიზაციები აწვდიან ხალხს საჭირო თანხას. სამეურნეო ამხანაგობანი ამ გამოტანილ თანხას გზას უჩვენებენ და ეუბნებიან: აი, ამ შენთვის სასარგებლო საქმეზედ დახარჯე გამოტანილი ფული. მომხმარებელი საზოგადოებანი აწვდიან მომხმარებელს პირველ საჭიროების საოჯახო იაფ და კარგს პროდუქტს და ნივთებს.

ჩვენში დღეს გაიდგა ფეხი უმთავრესად საკრედიტო და მომხმარებელ კოოპერატივებმა. აქიქ ეწყობა სამეურნეო ამხანაგობა უფრო მერძევეთა და ერბო-კარაქის მკეთებელთა.

მაგრამ კანტი-კუნტად და უსისტემოდ მოწყობა კოოპერატიულ ორგანიზაციებისა, როგორც საზოგადოთ მეტ შემთხვევაში დღეს ჩვენში ხდება, არ არის სასარგებლო, პირიქით მავნებლობის მოტანაც შეუძლიან. თუ გათვალისწინებული არა აქვს კოოპერატივების მოწყობის პირობები. რა გვარი კოოპერატიული ორგანიზაციები სჭირია დღეს ჩვენს ქვეყანას და რა დარგებს უნდა მოუარონ?

უპირველესად ყოვლისა ჩვენი ცხოვრება თხოულობს ფართო სახალხო **კრედიტის მოწყობას სოფლად**, გარეშე და არაკეთილ გავლენისაგან დამოუკიდებელს. ამიტომ თავში **შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობანი** უნდა დავაყენოთ, რადგანაც უკანასკნელნი უფრო დამოუკიდებელნი არიან სახელმწიფო ბანკის ბატონ-პატრონობისაგან. სადაც დაარსებულია და არსდება დღეს საკრედიტო ამხანაგობანი იქ ხელმძღვანელები უნდა ეცადნენ, რაც შეიძლება მალე, როცა ხალხი მომხადდება, შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობათა ტიპზედ გადავიდნენ.

სამეურნეო კოოპერატივებთა შორის ძალიან საჭიროა **მერძევეთა, ერბო-კარაქის და ყვე-**

ლის მკეთებელთა ამხანაგობანი, რადგანაც კი ნაწილი ჩვენი ქვეყნისა მისდევს მესაქონლეობას და მის ძვირფას ნაწარმოებს გასავალი არა აქვს. საჭიროა აგრეთვე მოწყობა **მეცხენაჭობის, მებაღეობის და მებოსტნეობის** ნაწარმოების გამსაღებელ ამხანაგობათა. ყველა სხვა ნაწარმოების გასაღება, რომელიც დიდხანს ინახება და არ ფუჭდება უნდა საკრედიტო **ამხანაგობათ** იკისრონ; მით უფრო რომ მათ ნება აქვთ სამეურნეო ნაწარმოების საშუამავლო ოპერაციები აწარმოვონ; მაგალითად ხორბლეულისა, აბრეშუმისა, მატყლისა თაფლისა, თამბაქოსი, ხე-ტყისა. ამასთან ერთად მათვე, ქართულ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების დახმარებით და ხელმძღვანელობით, შეუძლიანთ მოაწოდონ გლეხკაცს ახალი სამეურნეო იარაღები, თესლეულობა, შაბიამანი, გოგირდი და სხვა.

მომხმარებელი საზოგადოებანი უნდა ეწყობოდნენ დღეს-დღეისობით დაბებში და დიდ სოფლებში, რადგანაც პატარა სოფლის მომხმარებელი გლეხი ნისიას არის მიჩვეული, ეს კი მომხმარებელ საზოგადოებისათვის დასაღუბი ფაქტორია. დიდ სოფლებში კი ამ საზოგადოებათ შეუძლიანთ გამაგრდნენ, ფართოდ მოაწყონ თავისი ოპერაციები და დუქნის საქონელი გააუმჯობესონ. მომხმარებელი საზოგადოებანი აგრეთვე საჭიროა ჩვენს ქალაქებში, სადაც ბევრი ქართველი მუშა ხალხი ტრიალებს. ამ საზოგადოებათ შეუძლიანთ დიდი დახმარება გაუწიონ მუშებს, რადგანაც ჩვენი მუშის პაწია ბიუჯეტიდამ $\frac{2}{3}$ დუქანს მიაქვს, ამასთან ნაყიდი საქონელიც ძვირია ხოლმე და უვარგისი.

ამას გარდა, დღეს მომწიფებულია საკითხი **საკრედიტო ამხანაგობათა კოოპერატიულ კავშირებისა საქართველოში**. ამ კავშირების მოწყობა უნდა ექვემდებარებოდეს ჩვენი ქვეყნის სამეურნეო ეკონომიურ პირობებს, ე. იგი ყოველ დიდ და დამოუკიდებელ სამეურნეო რაიონში განსაკუთრებული კავშირი უნდა მოეწყოს. თუ მივიღებთ მხედველობაში საქართველოს მეურნეობის ხასიათს და გეოგრაფიულ პირობებს, რიცხვი ამ რაიონის კავშირებისა 8-10 იქნება. შემდეგში სარაიონო საკრედიტო კავშირები ერთ დიდ კავშირში მოიყრიან თავსა და ცენტრად უსათუოდ **თბილისს აირჩევენ**.

ამ რიგად მოკლედ რომ ჩამოვთვალოთ, ჩვენი კოოპერატიული სისტემა ასეთი უნდა იყოს.

1. წვრილი საკრედიტო დაწესებულებანი (შემ-

ნახველ-გამსესხებელი) თავის საშუამავლო ოპერაციებით.

2. განსაკუთრებული სამეურნეო კოოპერატივები, რომელნიც სამეურნეო წარმოებას მოარიგებენ და მრავალ სამეურნეო ნაწარმოებს შეერთებულად, კოოპერატიულის წესით გაასაღებენ.

3. ქალაქებში, დაბებში და დიდ სოფლებში მომხმარებელი საზოგადოებანი მიეშველებიან ქართველ მომხმარებელს და დაიხსნიან მას ათასგვარ მყვლეფავ მედუქნეებისაგან.

4. საკრედიტო ამხანაგობათა კავშირები, გაძლიერებულნი შეერთებით, ფართოდ გაუწვდიან საჭირო კრედიტს ხალხს და მკვიდრად დააყენებენ საშუამავლო ოპერაციებს სამეურნეო ნაწარმოებისას.

აი, ის მთავარი კოოპერატიული ორგანიზაციები, რომლებიც ჩვენი ქვეყნის აღორძინების საქმეს უნდა ემსახურნენ.

როგორცა ხედავთ, ახალი მოძრაობა შეტად სერიოზულია და ძლიერი. ახალი მოძრაობა ახლო უდგება ფართო ხალხის ქირვარამს.

ახალი მოძრაობა აკავშირებს დაქსაქსულ ხალხის აქტიურ მწარმოებელ ძალებს და სამუშაოდ ერთგულ რაზმად გამოჰყავს.

ახალი მოძრაობა ბუნებრივად უღვიძებს ხალხს განათლების წყურვილს და სხვა და სხვა. ერთი სიტყვით ქართულ კოოპერატიულ მოძრაობას მრავალი და თვალსაჩინო შედეგები მოჰყვება, რომელზედაც შემდეგში დაწვრილებით შევჩერდებით.

დ. კახელი.

მუღანის გელი და ჩვენი სარწყავი წყლები

ერთხელ მოვიხსენიეთ ჩვენ ჟურნალში და არავინ უურადღება არ მიაქცია, რომ უმაღლესი მთავრობა კავკასიის ადმინისტრაციის შემწეობით, მშრალზედ დასმას გვიპირებს. უკანასკელ დროს უფრო მეტს ლაპარაკობენ უმაღლეს სფეროებში და, ეტყობა, კიდევ დააჩქარებენ იმ კანონის გაყვანას, რომლის წყალობით მთელ ჩვენ წყლებს: მტკვარსა, არაგვსა, ალაზანსა, იორსა, და სხ. — წაიყვანენ რუსებით დასახლებულ მუღანში.

ეტყობა, ჩვენში ჯერ არავინა გრძნობს ამ საშინელ საფრთხეს, რომელიც არამცთუ ეხლა, საყოველთაოდაც მოგვისპობს იმედს მეურნეობის აღორძინებისას, რადგან უწყლოდ მეურნეობის წარმოება ყოველად შეუძლებელი ხდება. წარმოვიდგინოთ ის დრო, როცა დაკანონდება მუღანისათვის ყველა წყლების შეკვრა. მაშინ არც ერთი მდინარიდან არ შეგვეძლება სარწყავი არხების გაყვანა და მთლად მოგვესპობა საშუალება მომავალში მინც განვავითაროთ ინტენსიური მეურნეობა, საითკენაც ცოტ-ცოტა პირს ეხლავ ვიბრუნებთ.

ამ ორ-სამ წელიწადში, უეჭველია, მუღანის უდაბნოს ბედი საკეთილოდ გადასწყდება, ვინაიდან მის კოლონიზაციასა და მორწყვაზედ გადადებულია უკვე რამდენიმე მილიონი. იქ უკვე აშენებულია რამდენიმე ათეული სოფელი, იქ უკვე გაყვანილია

ნაწილი წყლისა მებაძგეობის გასაფურჩქნად და მართლაც ჩქარის ნაბიჯით მიდის ეს საქმე. მთავრობას დიადი გეგმა აქვს, მთელი ეს მხარე მორწყვას, დაასახლოს შიდა გუბერნიებიდან გადმოსახლებულებით და ააყვავოს „სამშობლო“ მებაძგეობა. ამ რიგად ორ კურდღელს ერთის სროლითა ჰკლავს: პოლიტიკურს გამაგრებას საზღვრებისა რუსული ელემენტებით და ეკონომიურს გაღონიერებას საკუთარ მებაძგეობით. ამასთან თუ მესამე კურდღელიც მოიკვლის და ისედაც სუსტი მთელი საქართველო უწყლოდ დარჩება და შესუსტდება, — ეს უფრო კარგი.

ამით აიხსნება სწორედ, რომ მიწადმოქმედების მთავარი გამგე ა. ვ. კრივოშენინი აქ ჩამობრძანდა და ახლა, როგორც გაზეთები გადმოგვცემენ, მძაფრ კრიტიკაში ატარებს მთავრობის მოქმედებას კავკასიაში, სამეურნეო დარგში. «სურათი მრეწველობისა კავკასიაში და ნამეტნავად სასოფლო-მეურნეობისა — სურათია სრული გაყინვისა და რეგრესისაც-კი. აღარ ვამბობთ უმაღლეს კულტურებზედ, როგორც ჩაისა, ბამბისა, ღვინისა, ხილისა და სხ. — ყველა ეს არის, მაგრამ უმწეო მდგომარეობაში და ცოტ-ცოტა უბრუნდება ისეთ დონეს, რომელზედაც იდგა ქართველების ან სპარსელების მფლობელობის დროსაო, ... მიწის მფლობელობის მოწესრიგება,

მორწყვა, რუსების გადმოსახლება, ძვირფას კულტურების აყვავება — ყველა ეს ბევრად უფრო საყურადღებო საკითხებია, არა მარტო საერთო პოლიტიკაზე მხარეში, არამედ აქ მოსახლე ეროვნებათა ურთიერთობაზედაც და მათ კამათზედ ამა თუ იმ სახის თვითმართველობაზედა. „**მარტო სასოფლო-სამეურნეო მრეწველობას შეუძლიან შეიტანოს სიმშვიდე და სიწყნარე მხარის ცხოვრებაში**“.

რომელიმე გულუბრყვილო მკითხველს ეგონება, რომ ჩვენი ბიუროკრატის ძარღვებში ახალი სისხლი აჩქევებულა და სამართლიანი მსჯელობის უნარი მისცემიაო, მაგრამ ყველა ამას იქითა ხრიან, რომ დააჩქარონ მუღანის ველის აყვავება და მისი რუსებით დასახლება. სწორედ ამან უნდა შეიტანოს დამშვიდება. ეხლა, საცა კი ჩაასახლეს რუსები, ყველგან გამწვავება გამოიწვიეს იმით, რომ საუცხოვო პირობებსა ჰქმნიან მათთვის და ავიწროებენ ისედაც შევიწროებულ ადგილობრივ მცხოვრებთ. ეხლა „დამშვიდება“ იმაში უნდა გამოიხატოს, რომ მუღანის უდაბნოზედ რუსებისათვის მილიონები დაიხარჯება და ამავე დროს ძვირფასი მიწები საუკუნოებითა დასახლებული ადგილობრივი მცხოვრებლებით უყურადღებოდ დარჩეს, უგზო-უკლოდ, ურწყავად, მიწის მფლობელობის მოურიგებლად და უბატრონოდ. „ინოროდცებისათვის“ მარტო შევიწროებანი და გადმოსახლებულთათვის შეღავათები — აი ნამდვილი საფუძველი კავკასიაში „სიმშვიდის“ დამყარებისა „ეკონომიურ ძალთა აღორძინებით“.

მაგრამ ეს წერილი დასრულებული არ იქნებოდა, რომ ამ მდგომარეობით გამოწვეული სასურველი მოქმედების მიმართულება არ აღგვენიშნა.

რასაკვირველია, თავი და თავი ყურადღება იმას უნდა მიექცეს, რომ რაც შეიძლება მალე და რაც შეიძლება მეტი წყალის გაყვანა შევძლოთ არხებით ჩვენი მდინარეებიდან, ვიდრე წყლის შეკვრა მუღანისათვის — დაკანონდებოდეს. ან თუ გაყვანა არა, ამ გაყვანის უფლების შექმნა მაინც.

როგორც პირველი პრაქტიკული ნაბიჯი, უნდა ყველა ჩვენმა დაწესებულებათ მიაქციონ ყურადღება იმ არხს, რომლის გამოყვანასაც აპირობს ქალაქის თვითმართველობა არაგვიდან. ამ საქმისათვის ქალაქს კიდევ გაუგზავნია ინჟინერი ქურდიანი და მისი თანაშემწენი. ბ-ნი ქურდიანი ამ ზაფხულს დაასრულებს არხის მიმართულების გამოკვლევას. მისი აზრით ეს არხი იქნება სიგრძით 60 — 70 ვერ-

სი, შემოუვლის მთელს საგურამოს ტაფობს, ჯაჭვის ეკლესიასთან გაბრუნდება გლდან-ნორიო-ლიტოოსაკენ და დიდი რკალის მოვლით ჩამოვა თბილისში. ეს არხი მისი ანგარიშით დაჯდება დაახლოებით 600,000 მანეთი და ქალაქს მისცემს წმინდასაფალს 100,000 მდე. ეს არხი მორწყვას 4,000 დესეტინა საქალაქო მიწას და დანარჩენი ადგილები მთელი არხის სიგრძეზედ პირმშრალეები დარჩებიან; ამიტომ მოვალეობა გვაწევს ყველა ღონე ვინმართ და ამ არხის გაფართოება მოვითხოვოთ, რისათვისაც საჭიროა მოსახლე გლეხობამ სოფლის დადგენილებ ნი წარადგინოს საცა ჯერ არსდ წყალი ითხოვოს. შემდეგ წერა-კითხვის საზოგადოებამ (რომელსაც ილია ჭავჭავაძისგული მამული სწორედ ამ არხის გზაზედაქვს) უნდა აღძრას შეუძავლობა; წინამძღვარიანთ კარის სკოლამ, აგრევე არხის გზაზედ მდებარემ; სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებამ, რომლის პირდაპირ დანიშნულება-საც შეადგენს ასეთი საქმე; თბ. გუბერნიის თავადაზნაურობამ, რომელსაც გავლენა უნდა ჰქონდეს თავის წევრებზედ, რომელთაც ამ არხით სარგებლობა შეეძლებათ.

ყველა ესენი უნდა გულმოდგინეთ შეერთდნენ ამ საშვილი-შვილო საქმისათვის და ყოველი ღონის ძიება გამოიხარონ თანხით, დახმარებით, თუ მუშახელის შოვნით — რომ გამოსაყვანი არხი, რაც შეიძლება ფართო გაკეთდეს. ეს ერთი. მეორე, ნატახტარის არხი, რომლის საქმე უკვე დაიწყეს ინჟინერმა მამრადემ და დიასამიძემ მცხეთის ზემოდ, უნდა განხორციელდეს რაც შეიძლება მალე. მესამე — დიღმის ველი, რომლის მოსარწყავად დიღმელები იღებენ თანხას — ისიც უნდა დროით მოგვარდეს.

აი ჯერ-ჯერობით რა შეიძლება გაკეთდეს იქნობამდის, სანამ წყალს დაგვიკეტავდნენ და საჭიროა დაინიშნოს საგანგებო კომისია იმ ზომების გამოსანახავად, რომელნიც სასურველად წარმართავენ ჩვენს წყალსა... და, კრივოშენისა არ იყვის, იქნებ კოტ-კოტა მაინც დაუბრუნდეთ იმ კულტურულ ხანას, როგორც ყოფილა მეურნეობისათვის ქართველებისა და სპარსელების მფლობელობის დროს.

ჩვენ სიხარულით ვეგებებით ასეთსავე მოთხოვნილებას სარწყავი არხების გამოყვანისას რიონსა და ცხენის წყლიდან, როგორც გადმოგვცემს გაზეთი „იმერეთი“.

რ. გ.

საპროტესტო წერილები *)

ბ. რედაქტორო!

რადგან ჩვენ დესეტნიკები ნებას არ გვაძლევენ დღასით, ან კიდევ ეტლზე არღნები დავუკრათ და ამით ხელს უწყობენ ჩვენს გოგოებს, რომ სხვებს ეკურკურონ, ამიტომ ჩვენ ორთაქალის ყარაჩოდელი მეარღნეები ერთ ლოთიან პროტესტს ვაცხადებთ ილია ჭავჭავაძის წინააღმდეგ. სადა ხარ ათას ცხრაას ხუთო წელო! ჰაი გიდი აბასთუმანი მართალი უთქვამს ფილიპე მახარაძეს: „ვაჰ სოფელო რა შიგან ხარ რას გვაბრუნებ, რა ზნე გქირსა!“

თბილისის მეარღნეები: სოსონა, არშაკა, არმენაკა, თათუზა, არტუა, კაბლო, სედრაკა, გრიქულა, სერგუშკა, კაკულა, პეტუა, ავაქა, ფიჩხულა, მანო, ვართანა, ბონაკერტურა, მარქარა, აკოფა და მრავალი სხვა.

(თუ არა გჯერათ—მობრძანდით და დაგვთვალოთ!)

თანახმად ნ. ჩხიკვაძის წინადადებისა ჩვენ მისი თანამოკალმენი დღეიდან აღარ ვთანამშრომლობთ, როგორც „იმერეთ-სახალხო-თემში“ ისე „მათრახში“, „თავართქილაძის კლენდარში“, „კინკარში“, „ბათომის გაზეთში“, „აყალ-მაყალში“, „ბატიბუტში“ და მოვუწოდებთ ჩვენს თანამომშვეებს — შეერთდნენ შეერთებული ძალით და ჩამოშორდნენ ხსენებულ ორგანოებს!..

თბილისის აშულები და პოეტები: სკანდარნავა, მამაჯანა, გივიშვილი, აღვან-ოღლი, დვალის ჰაზირა, მაკალათია, ღვანთიკელი და სხვა, რიცხვით 9999 კაცი.

ჩვენ ქუთაისის რაიონის შეგნებული „ჩისტილჩიკები“ ვუერთდებით პროტესტანტების ყველა პროტესტსა და საზიზღარ ზიზღს ვუცხადებთ, ვინც ღირსია ზიზღისა, თანახმად ჩვენგური პროპაგანდისტის „ოიამას“ წინადადებისა. კმარა! ვიღვიძებთ!

ა—ძე, ბ—ძე, გ—ძე, დ—ძე, ე—ძე, ზ—ძე,

*) ეს საინტერესო ფელეტონი დაბეჭდილი იყო გაზ. „იმერეთში“ [იმ პროტესტების გამო, რომელიც აგერ ერთი თვეა, მგონი, იბეჭდება ს.დ. „პრესაში“ (?) და ვკუთვნის, როგორც ამბობენ, ჩვენს ცნობილს და ნიჭიერს ფელეტონისტს.

(და იმდენი, რამდენი ასოც ქართულ ანბანშია.)

ბ-ნო აღავ!

ჩვენ ჭონები, ქურქჩები, სარაჯები, ფინჩები, აშაშხანელები, მიკიტნები, ბაყლები — და სხვა სხვათა სასტიკ (ეს სიტყვა „სასტიკი“ ჩვენ სომხებს გვეკუთვნის—ჰააააა!), ფინთ პროტესტს ვუცხადებთ „ნაციონალისტებს“ რომ ილია ჭავჭავაძეზე რაღაც „ემეებსა“ სწერენ!..

ხაჩატურ ფოლ-ჩიხტიანც, არუთინა ზეითუნიანც, პეტრუზა ზარბაზოვი, მესამთლიანთ პოვანე, ქაჩალ კარაპეტა, ქაფჩა გეურქა, კუზიანი შაშა, უკბილო სოლომანა, ლაყლაყაანთ გიქო, ბულდან ბულდანიჩი, ზიპო წკიპურტაძე, პუპუზ ლალუა, ბლუკუნა ავეტიქა, მიკირტუმ ჩაიფხანოვი და სხვა და სხვა და სხვა.

რადგან ზემო დასახელებულმა პირებმა არ იცოდნენ მათ მაგიერ მე ვამოწმებ, და ვაწერ ჩემს სახელსა.

ფირუზა.

მ თ ვ ა რ ი ს შ უ ქ ი

(გიუ დე-მოპასანისა).

ახბატს მარინიანს სწორედ ზედ გამოჭრილი სასული ქქანდა. ის იყო შალაღის ტანისა, გამხდარ-გამხდარი; ფანატიკურის, მაგრამ მართაღის აღფრთოვანებულის სულის ზატრანი და სამდვიო მორწმუნე. იგი სრულად დაწმუნებული იყო, რომ ზიკის-პირ ხედავდა ღმერთს, კარგად ქქანდა შესწავლილი მისი განგება, სურვილი და განზრახვა.

როდესაც სულის ნაბიჯით დასეირნობდა ხოლმე ბადში, იგი ხშირად ფიქრობდა, რად გაჩინა ღმერთმა ამდენ ნაირი საგანი და სულდგმული? ამ დროს ის ჟინიანად ეძებდა მასებს, დასახავდა თავის თავს ღმერთად და თათქმის უფელთუის გამოსძებნიდა მიზეზს შა თუ იმ საგნის ან სულდგმულის შექმნისას.

იგი არასოდეს დიდგვა-უგდრების დროს არ იტყოდა ხოლმე: მაუწითამელ არიან, უფალო, ზრახვანი შენნიო; არა, ის მუდამ ამბობდა: მე ვარ მსახური ღვთისა და ვაღდებული, ვიცოდე უფელი მისი განზრახვა, კარხა თუ არ ვიცი, უნდა ვეცადო მივხედო.

ბუნებაში უკუღმართი შესანიშნავი და განსაცვაფრებელის სისწორით არის შექმნილი; ავითარებს სანაგის, ავითარებს მოვლენას უთუოდ მიზეზი აქვს, თუქრობდა აბბატ მარინიანი, ალიონი მახარებელია საშურ გადვილებსა, დღე ხაფოთს ამწიფებს, წვიმა დედა-მიწას რწყავს, სადამო საძილოდ ამზადებს უკუღმართ, ღამე-თვით მშვიდი ძილია.

წელიწადის ოთხი დრო, მაგალითად, მიწის მოსავლის უოველ გვარ საჭიროებას აკმაყოფილებს.

მიუხედავად უკუღმართ ამისა აბბატ მარინიანს განსაკუთრებული თვისება სჭირდა.

იმას სძულდა ქალები, თუმცა-გი არ იცოდა რისთვის და რად? ხშირად იმეორებდა მანხორის სიტყვებს: „დედაკაცი, რა მაქვს შენთან საერთო?“ და თანაც დასძენდა ხოლმე: მგონი ავით განკებაც არ არის კმაყოფილი ამ ქმნილებითა.

იმას დედაკაცი უსაბავსო არსებად მიიჩნდა დედაკაცმა შეცდინა ზირკული ადამიანი და დღემდისაც იმავე დაწყევლილ გზას ადგია. იგია სუსტი, საშიში და მცდური არსება. მაგრამ დედაკაცში მცდურ ხორცის გარდა, აბბატს უფრო მეტად სძულდა მისი მოსიყვარული გული.

იგი ხშირად გრძობდა ხოლმე დედაკაცის ნაზს შეხებას, მაგრამ არასოდეს არ ემორჩილებოდა; მხოლოდ ბრახდებოდა ამ აუხსნელის სიყვარულის მოთხოვნილებით. — ღმერთს დედაკაცი მარტო ცდუნებისათვის გაუჩინია. უოველთვის, როდესაც-გი დედაკაცი კაცს უახლოვდება, იგი უნდა ფრთხილად და შიშით კვიდებოდეს, რომ მახეში არ გაეხას.

— ისინი მართლაც რომ მახეს ემსგავსებიან, ხელები მუდამ გართხმული აქვთ და ბაკეც მზად კაცთან შესაერთებლად.

მხოლოდ მოლოზნები არ ადევნებდნენ მარინიანს და ესეც იმისათვის რომ მოლოზნები ღმერთს ემსახურებიან; მაგრამ არა! სრულებით უკრც იმათ ენდობოდა რადგანაც გრძობდა, რომ მათს შებოკილს და წყნარს გულშიაც იგივე მუდმივი სინაზე იფარებოდა, რომელიც უნებურად მოქმედობდა მზედ; თუმცა იგი მდგდელი იყო.

მოლოზნების სასოებით აღსავსე და დუთის მისხურების გამომეტყველებს თვალეში, იმათს საწმუნებრივს ადმოფრენაში, იმათს თავდავიწყებულს ქრისტეს სიყვარულშიაც ისეთსავე სინაზეც კრძობდა, ისეთსავე სიყვარულს ხედავდა, როგორც სხვაში.

მონასტრიდან რომ გამოვიდოდა, კარებში ანაფორას შეიბერტულს და ახქარებულის ნაბიჯით გასწევდა ხოლმე შინისკენ, თითქმის რადაც საფრთხეს გაურბინა.

აბბატს ჰქვდა დისწული, რომელიც აქვე მუხობდად სცხობოდა თავისი დედით; მისი ერთად-ერთი სურვილი ის იყო, რომ დისწულა „მწუაღე ადამიანი“ უოფიდიყო.

იგი იყო ღამაზი, მალხაზი, იმეორებდა მისი მხელი ცელქი. აბბატი რომ რაიმე რჩევას ან დარიგებას დაუწევდა, ის ცელქურად სულ კისკისებდა დასტუქსავდა და ის გი მხურვალედ ჰქოცნიდა, გულში იკრავდა; აბბატი ცდილობდა, როგორმე თავი გაეთავისუფლებინა ამ ალერსისაგან, თუმცა იმავე დროს მას ეს ალერსი უნებურად უდვიდებდა ხოლმე სულის სიღრმეში მიძინებულს მშობლიურს გრძობას.

ის ხშირად ესაუბრებოდა ახალგაზრდა ქალს განკებაზე, როდესაც ერთად დასეირნობდნენ მინდორში, მაგრამ იგი სრულიადც უურს არ უკვებდა, შეხაროდა მინდორის ათას ფერ მშვენიერ უვავილებს და ააჟვარდ ცას. ამ დროს იმის თვალეში სიციცხლე, სინარული და იმედი იხატებოდა.

ხანდისხან გი გამოვიდებოდა რომელსამე მწერს დასაჭერად და როდესაც დაიჭურდა, ეტყოდა: „შეხედე ბიძია, რა მშვენიერია; მე გულთ მინდა დაგკოცნა“ ეს მოთხოვნილება მწერების, პეპლების, უვავილების და იასამანის კოცნისა უსაზღვროდ ადევნებდა და სტანჯავდა ხოლმე მდგდელს, რომელიც ამაშიაც ქალის გულის მოუსვენარს სინაზეც ჰზოვებდა.

და აი ერთს დღეს ზარის მრეკველის ცოლმა, რომელიც აბბატ მარინიანის ოჯახს უკლიდა, შეატყობინა, რომ იმის დისწულს სატროფო ჰქვას.

აბბატი საშინლად გაბრაზდა, სული უკლში მოეჭინა და გაქვავებულსავით დარჩა, ხელში სამართებლით, რადგანაც ამ დროს წვერს ეზარსავდა.

როდესაც გონს მოვიდა და ღამაზი შეიძლო, სსიტაკად უზახუნა: სტუფი მელანია! მაგრამ გლეხის დედაკაცმა გულზედ ხელი დაიდვა და სთქვა: ღმერთმა მიგოს ზსუხი თუ ვსტუფივარ ბატონო!

თქვები დისწული უოველ-ღამ იმასთან დადას, როგორც გი თქვები და დაიძინებს. ერთმანეთს წელის ნაზირას შეხვდებიან ხოლმე. თუ გსურთ დარწმუნდეთ, საჭიროა მხოლოდ რადისზე დანიშნულ ადგილს დამის ათსა ან თერთმეტ საათზედ წახვიდეთ.

აბბატმა ზარის ზარსავს თავი დაანება და ოთახში სიარული დაიწყო. როდესაც ხელმეორედ მივეო წვერის ზარსავს ხელი, ორჯერ თუ სამჯერ გაჭრა სიკაში და ცხვირიც გი...

მთელი დღე ხმა არ ამოუღია სიბრაზისაგან. ამ სიბრაზეს ზედ დაერთო მრისხანის სულიერის მამისა, მხურველისა, მასწავლებლისა, რომელიც ამ უამად

მოტყუებული, გაქურდული იყო, ბავშვისგან სისხცილოდ აგდებული; ის გრძობდა, რომ მშობლიური თავმოყვარეობა სულის ჭხუთაა, აბბატი ისეთს მდგომარეობაში იყო, როგორც არიან ხალხი მშობლები, როდესაც ქალი უცხადებს თქვენდა დაუკითხველად ამოვირჩიე საქრობა.

სადღის შემდეგ აბბატმა კითხვა დააბირა, მაგრამ ვერ შესძლო, ალექსანდრისგან თავს ვეღარ იმაგრებდა.

ათი საათი შესრულდა. წამოავლო აბბატმა თავისს მუხის ზორობა ჯოხს ხელა, რომელსაც დამ-დამობით ავადმყოფების ხსების დროს ატარებდა ხალხი.

დამდობით დაჭხედა ჯოხს, მუქარიან შეათამაშა დონიერს ხელში, სიბრახით კბილები გააღრჭიალა, დაჭრა სკამს და საზურგული მოაგდებინა.

გამალო კარები, მაგრამ მშვენიერის მთვარიანის დამის დიადის სანახაობით შეპურობილი გაქვავებულსადაც შესდგა: რადგან იგი მეტად გრძობიერი და ჩვილის გულის მატრონი იყო; ამ თვისებით იგი შეიძლება მოკვებისა და წმინდა მამათ ემზავებოდა; მთვარიანმა შერთაღმა დამეკრობა ალექსანდრის.

მთვარის ნაზი სხივებით გაკაშკაშებულს ხეხილოვანს ბედს ძირს, მწვანეებზე, ახლად გაუფრქვნილი წვრილი ხის ტოტები აებეჭდა; ვეკერთელა ცაცხვი, კამწიად ამართული კედლის სისწვრივ, და ირგულივ ტკბილს და ნაზს სურნელებს ჭეჭნდა, რომელიც ამ დებოლს და მთვარის შუქით გაკაშკაშებულს დამეს მოსიყვარულე სულის უდგამდა. აბბატი ხარბად სურთაქვდა დამის მომხიბლველს, სადასა და სუფთა ჭერს, ისე როგორც ღოთები სვამენ ხალხი გატაცებით დვინას; მიდიოდა მძიმედ და სტკბებოდა ამ დამის სიმშვენიერით; ახლა იმას დისწული სრულიად დაავიწყდა. მიდიოდა დანიშნულს ადგილს და შორი-ახლო შედგა, რომ მთვარის სხივებით გააღრქვინებულ არე-მარის სიმშვენიერით დამტკბარყო; მთელი არე-მარე ამ ნაზისა და მომხიბლველს დამის სარკვევად გარდაქმნილიყო; გაისმოდა შორის გაბმული ნაწივიტ-ნაწივიტად ამოახილი ბავშვებისა, რომელსაც შორიდან მოახილად უერთდებოდა ბუღბუღის ნაზი, სუბუქი, ცოცხალი სტყუნა. ვეგლა ეს, ნაზად შეკონილი დამის მთვარესთან ერთად თითქოს ხვეწნა-კოცნისათვის იყო გაჩენილი.

აბბატმა წინ გასწია. უცხად გული შეჭვინა, მაგრამ თითონაც არ იცოდა რად. ის გრძობდა სისუსტეს, დაუძღურებას; მას უნდოდა დამტკბარყო სადმე და ამ ბუნებაში დაენახა თვით ღვთის სახე.

მომორებათ, წულის შირად, მწუბრად ჩარბიკებული ადვის ხეები მოსჩინდა. მთვარის შუქზედ ვერცხლები აბრჭყვიალებული თხელი თეთრი ნიღბი წულის შირს

სუბუქ მანდილად გადაჭეუნდა. მთლად გატაცებული მღვდელი ერთხელ კიდევ შესდგა, დამის მომხიბლველ სანახაობით დასატკბობად.

უცხად ეჭვმა შეიპერა და გამოურჩეველ მშვენიერებაში წავიდა.

რად შეჭქმნა დმერთმა ესე, თუ კი დამე ძილსა უგრძობელ მოსვენებისა და დავიწყებისათვის არის გაჩენილი? რად შეჭქმნა იგი დღეზედ ბევრად უმშვენიერესად, დილის ცისკრისა და დღის გამოთხოვებაზედ უტკბესად? რატომ ჭეჭენს შექსა დამის წუგდადს. რისთვის არ სძინავს ეგვლანზედ უკეთეს შვალბელს ფრანველს და თვისის ტკბილის გალობით აცოცხლებს დამის სიბნელეს? რისთვის შემოუბრავს ქვეყანას შერთაღი სათელი? რად შეეინება ნეტავი გული, სული რად დედავს, რად ეგრძობ დაუძღურებას? რისთვის ეფინება ქვეყანას ასეთი მაცდუნებელი სიმშვენიერე, როდესაც ხალხს მოსვენებით სძინავს? ვინ უნდა დასატკბეს ამ დიადის სანახაობით, ამ უხვის ციღვან მოვლენილ სიმოთხის სიმშვენიერით? ფიქრობდა აბბატი და მიხეცს ვერ მიმხვდარიყო.

მაგრამ აკერ იქ, ჭალის ბოლოში სქლად ბურუს დახვეულ ხეებთან გამოჩნდა ორი აზრდილი.

კაცი მაღალის ტანისა იყო; მას ხელი მოეხვია თავის სატროფოსათვის და შუბლში ჭკოცნიდა. იმათ თითქოს უცხად გააცოცხლებს არე მარე. ისინი ერთს არსებებს წარმოადგენდნენ, რომელთათვისაც იყო შექმნილი ეს მუდრო და წუნარი დამე; ისინი მიდიოდნენ აბბატისკენ და თითქოს მსუხს ალევდნენ იმ კითხვებზედ რომლებიც სულ ამ რამდენიმე წამის წინად აწუხებდა აბბატს.

აბბატი ჭკრძობდა, რომ თანდათან გული ძლიერად უძკერდა, მას თავაწინ ეხატებოდა ბიბლიური სტენა რეფისა და გოეზის სიუვარულისა; აქ აბბატი თვით შემოქმედის ნების აღსრულებას ხედავდა, რომელსაც საღმრთო წერილის წიგნები მოგვითხრობენ...

იქმნება დმერთმა იმიტომაც შეჭქმნა ეს მშვენიერი დამეები, რომ მით დაჭფაროს წმინდა სიუვარული, ფიქრობდა იგი.

აბბატმა უკან-უკან დაიწია, თითქოს მოტროფიალეთ ემალებოდა, და ეს კი მისი დისწული იყო; ჩუთუ გაჩენის წინააღმდეგ არ მოიქცევოდა, რომ ხელი შეემადა, დაეუერთბა მათი სიმშვიდე, ეკითხებოდა თავის თავს? განა თვით გამჩენი არ რთავს სიუვარულს, რომელსაც ასეთის დიადის სანახაობით ჭმოსავს?

და აკერ სულიერი მამა ფეხაკრეფით, შემოფოთებით და დარცხვინილი უკან დაბრუნდა.

ან ქობინა უფლება დაერღვია მათი ტკბილი სუ-
ტარება, წმინდა სიუყვარული.

ოლ. ბეჟ-აგლაძისა.

მძიმე საკითხის გარშემო

ხიზანთა საკითხის გარდაწყვეტა ახლა მეორე
ფაზაში გადადის და ამ დიდმნიშვნელოვანმა საგან-
მა, რასაკვირველია, ალაპარაკა პრესაც. ს. დემო-
კრატები იწყობენ და ათავებენ იმით, რომ „იმათი“
დებუტატების წყალობით სწყდება ეს საქმე,*¹ თუმცა
ყველამ კარგად იცის, რომ მეფის მოადგილეს უჭი-
რავს უკანასკნელი სადავე ამ გრძელის გრძელ ისტო-
რიისა და ყველამ კარგად უწყის, რა „დემოკრატი-
ულის“ მოსაზრებით სწყდება იგი ისე, * როგორც
ეხლა. ყველა შეგნებულ ადამიანს ესმის, რა სახელ-
მწიფოებრივი მოსაზრებით ხელმძღვანელობს ადგი-
ლობრივი თუ ცენტრალური ბიუროკრატია და ს.-
დემოკრატია შეუგნებლად ამხნევენს და მხარს
უჭერს ამ გარდაწყვეტილებაში, რადგან ერთნაირი
ცენტრალისტური ფსიხოლოგიით არიან გატაცე-
ბულნი. იმასთან ისე ლუკმას ვერ ჩაჰყლაპავენ,
რომ „მამულიშვილების“ ძვალი არ გაეჩხიროთ ყელ-
ში და ამ საკითხშიაც, როგორც ყოველთვის, ჩვენ-
კენ ისვრიან ქვასა: «ჩვენებური „მამულიშვილები“
და ზღბრები, როგორც ხედავთ, უფრო მაგრები (?).
გამოდგნენ, ვიდრე ბიუროკრატია».

საოცარი ის არის, რომ აქაც ისე იქცევიან
როგორც თვალთ და ქკუით ბრძანი და რაც ჩვენ
გვეკუთვნის **განსაკუთრებით** ხიზანთა საკითხის შე-
სახებ—აწერენ „სახალხო გაზეთს“ და ფედერალის-
ტებს, რომელნიც თავის უვიცობაში სწორედ ისე-
ვე „დემოკრატიულად“ სწყვეტენ ხიზანთა საკითხს,
როგორც ბიუროკრატია და სოციალ-დემოკრატია:
„СВОЯ СВОИХЪ НЕ ПОЗНУША“.

მაგრამ ჩვენებურ „დემოკრატებს“ სრულიად
არ აინტერესებთ საქმის ნამდვილი ვითარება და
მარტო დემაგოგიური მოსაზრებით ხელმძღვანელო-
ბენ, თუნდა ამისათვის უკიდურეს რეაქციონერებ-
თან უხდებოდეთ შეერთება არსებით მუშაობაში.

„სახალხო გაზეთი“, რომელიც კვირაში სამჯერ

*1) „განთიადი“ № 9.

იცვლის ხოლომე ქურქსა, იმის და მიხედვით თუ ვინა
სწერს შიგა-სოციალისტი, ნაციონალისტი, დე-
მოკრატი, შოვინისტი თუ ნამდვილი ზღბრი / დღეს
ისევ აღჭურვილა ბუტაფორულ სუკიადეზმით და
თ. ლლონტის პირით*) იმეორებს ჩვენს წინააღმდეგ
ისეთსავე ცილსა, რომლისთვისაც არ. ჯ-შვილს
აქამდის ვერ მოუცილებია მიღებული ეპიტეტი,
თუმცა რედაქცია დაგვემუქრა — გიჩვენებთ სეირს,
როცა აღ. ყიფშიძე გაათავებს თავის გამოკვლევა-
საო. აღ. ყიფშიძემ დიდი ხანია რაც გაათავა თავი-
სი სიტყვა და იქნება თ. ლლონტის ნაგვიანვეი პა-
სუხია ეს სუსხი?

ჩვენს აზრს ხიზნობაზედ არსებითად აღარ გა-
ვიმეორებთ, რადგან ჩვენი მკითხველი იცნობს მას,
მაგრამ ახალ ბრალდებაზედ არ შეგვიძლიან ხმა არ
ამოვილოთ.

ჩვენ არ ვიცით რა ფასის ეკონომისტია თ.
ლლონტი, მაგრამ მის უხვ ნაწერებს ყოველთვის
გულისყურით ვკითხულობდით და ვბეჭდავდით კი-
დეც, იმის და მიუხედავად რომ დღეს ს. დემოკრა-
ტების ბანაკში ამოჰყოფდა თავსა, ხვალ სახალხო-
ლებისაში და მერე ჩვენს ეროვნულ-დემოკრატიულ
„კლდეში“. ვკითხულობდით, რადგან ობიექტიური,
სამართლიანი მკვლევარი გვეგონა, თუმცა ყოველ-
თვის გვაკვირვებდა ასეთი „სიუხვე“ ნაწერებისა
და ბუნდოვანობა.

ერთხელ ლლონტმა სრულიად მოულოდნელად
გამოაქვეყნა ჩვენი კერძო წერილი რედაქციის საქ-
მეების შესახებ, მაგრამ ყურადღება არ მივაქციეთ,
რადგან მის შეცდომად ჩავთვალეთ; დღეს კი ის — ჩვენი
თანამშრომელი — გადმომდგარა ღ ჩვენსავე თანამშრო-
მელს დ. კახელს ცილსა სწამებს და მთელ რედაქ-
ციასაც ჩირქსა სცნებს — ეს უკვე უბრალო უეთი-
კობას კი არ ნიშნავს — არამედ ლიტერატურულ
აზეფობას. და ამიტომ უპასუხოდ ვერ და ტოვებთ.
ს. დეკებმა ვანდვენეს იგი თავის ბანაკიდან და ახ-
ლა ჩვენზე მოაყენა ჯერი. მისი აზრით დ. კახელმა
ისე ძირითადათ გადაამახინჯა არ. ჯორჯაძის აზრი,
რომ იგი (არჩილი) **ხიზანთა ინსტიტუტის დამცვე-
ლად გამოიყვანა**. არჩილ ჯორჯაძის ხიზანთა ინ-
სტიტუტის დამცველად გამოყვანა, თუ **ლოლი-
კურად ვიმსჯელებთ**, მაშინ დაგვეჭირდებოდა, თუ
ჩვენ **თითონ** ვიქნებოდით ამ ინსტიტუტის დამცველ-
ნი და მისი ავტორიტეტის გამოყენებას მოვინდო-
მებდით რისთვისმე. მაგრამ, თუ ლლონტის მენსიე-

**1) „სახ. გაზ.“ № 966.

რება არა დალატობს, ან თუ წაუკითხავს ჩვენი ამაზნად კამათი „სახალხო გაზეთთან“, (იხ. № 12, № 17 და 18 ჩვენი ჟურნალისა) უნდა იცოდეს, რომ არსად ამ ინსტიტუტის დამცველად ჩვენ არ გამოვსულვართ. (და ესეთი ფანდი ესდევებისაგან თუ გამოჰყვა ლლონტს).

ჩვენ ერთის მხრით ვუპირისპირებდით ბატონ-ყმობას და ხიზნობას და ვამტკიცებდით, რომ ხიზნობა თავისუფალი კავშირი იყო, სწორედ კეთილ-ნებური, როგორც სწერდა ილია ჭავჭავაძე და ალ. ყიფშიძე ამტკიცებდა. რომ იგი (ხიზნობა) ბატონ-ყმობის დროს საუკეთესო ფორმა იყო და სანატრელი გლეხისა და ბატონის დამოკიდებულებაში. მაშინ იგი სწორედ „იდილია“ იყო, ბატონ-ყმობასთან შედარებით და ეხლანდელი, სოციალისტური თვალსაზრისით არ შეიძლება დარღვევა წარსულისა. ეხლანდელი ეკონომიური მეცნიერების თვალსაზრისს, რომ მუშა და კაპიტალი, გლეხი და თავადი, მწარმოებელი და დამკირავებელი და სხ. ერთმანეთის მოწინააღმდეგე ინტერესებით არიან აღჭურვილნი, ჩვენც სავსებით ვიზიარებთ, მაგრამ ეს იმას ნიშნავს განა, რომ ჩვენ ხიზნობა ბატონ-ყმობისაგან ვერ უნდა გავარჩიოთ, როგორც ამას სწადიან ყველა წყლის სოციალისტები? ამ გზით თუ ვიარეთ, მაშინ ყველა მოიჯარადრეც უნდა ჩავრიცხოთ, რადგან მისი და იჯარის გამცემის ინტერესები ერთმანეთს ეწინააღმდეგებიან და ერთი იძულებულია მეორესთან ასეთი თუ ისეთი არა-ხელსაყრელი კავშირი იქონიოს. თუ ასეთი უბრალო „ურიდიულ-სოციალური ტერმინოლოგია ვერ გაურჩევია ერთმანეთში თ. ლლონტს, რად აბრალებს ამასვე არ ჯორჯადეს. არჩილ ჯორჯაძე ხიზნობა განწყობილების კეთილ-ნებურობას არ უარჰყოფდა, იგი მხოლოდ სხვა თვალსაზრისით უყურებდა და ბურჟუაზიულად ნათლავდა. და ვერც ერთი ჭკუად-მყოფელი ვერ უარჰყოფს როცა უფლებრივ თვალსაზრისით შეხედავს საქმეს და არა სოციალისტურით. მაგრამ ჩვენ არც სადმე გვქონია ჯორჯაძის სახელით ხიზნობის იურიდიულ-უფლებრივ, ან სოციოლოგიურ თვალსაზრის-ზედ ლაპარაკი. ჩვენ მხოლოდ მის ეროვნულ მხარეს ვაქცევდით ყურადღებას, რადგან ეს მხარე

გვინტერესებდა და თუ ესეთი ცალმხრივობა არ მოსწონს ლლონტს—ეს მის გემოვნებაზე უკიდრი. მაგრამ აქ გადახახინჯებას და ს. ყალბეს რა ადგილი აქვს, არ გვესმის. ახირებულია, ღმერთმანი, გონდა თუ არა, სოციალისტური თვალსაზრისით უნდა უყუროთ საგნებსაო.

ჩვენც კარგად გვესმის თუ რა ფასი აქვს ხოლმე ხანდახან კეთილ-ნებურობას, მაგრამ ლლონტის ლოლიკით რომ ვიხელმძღვანელოთ და იძულება გარეშე პირობათაგან დავისუფლების მოწინააღმდეგე ცნებად გამოვაცხადოთ,—ბევრი კაპიტალისტიც უნდა იქცეს თავისი მუშებისა, რადგან ბევრჯელ იგიც იძულებულია მუშებს არა სასურველ პირობით შეეკრას. მაგრამ ეს ცნება—იძულებული, მაშინ სულ სხვა ხასიათისა ხდება და მისი შედარება ბატონ ყმურ იძულებასთან, როცა ბატონის სურვილს მათრახი, ციხე და სიკვდილიც მოსდევს ბევრჯელ, საკუთრივ ბ-ნ ლლონტის ცნებათა შერევაზედაა დამყარებული.

კაცი როცა სამსახურში მიდის, მაგ, როგორც თვით ბ. ლლონტი, რასაკვირველია, იძულებულია თავისი შრომა მიჰყიდოს სხვასა, მაგრამ ამ იძულებასა და ძალდატანებით იძულების შუა დიდი ზღვარია, როგორც ფეოდალურ ბატონ-ყმობისა და ბურჟუაზიულ liberte du travail-ს შორის.

ყველა ზემოხსენებულიდან სამი უმთავრესი საკითხი იბადება: 1) რას გულისხმობს ბ. ლლონტი და როგორ ესმის ხიზნობა ინსტიტუტის დაცვა? 2) თუ ისე, როგორც ყველა ჭკუადმყოფელს და ქართულის მცოდნეს ე. ი. როგორც სურვილი მისი შერჩენისა ეხლაც, მაშინ დაგვიმტკიცოს და გვიჩვენოს სად ამოიკითხა ეს, ჩვენი რომელი თანამშრომელის ნაწერში? 3) სად შევებეთ ან გამოვიყვანეთ არ. ჯორჯაძე ხიზნობის დამცველად და ამ გვარად ყალბად გამოვიყენეთ და შევრყვენით მისი სოციალისტური რწმენა?

ამ სამ საკითხზედ უეჭველად ველით პირდაპირ პასუხს, თუ ბატონ ლლონტის არა სურს მოქცევა იმ უღირს მოკამათეთა სიაში, რომელნიც არაფერს ერიდებიან და ყველანი კი ირიდებენ. რაც შეეხება იმას, რომ ხიზნობის გადმოსახლებას მცამულელებიც უწყობდნენ ხელსა და ვითომ ჩვენ ამას უმაღლავთ (!) მკითხველს, ესეც მტკნარი ტყუ-

ილია, რადგან სწორედ იმ 21 აპრილის ნომერში, რომელზედაც გვეკამათება ბ-ნი ლლონტი, ამოწერილი გვაქვს სწორედ ის სიტყვები, რომელსაც კამათისათვის ხაზს უსვამს: „მემამულეების მეცადინეობით 20 კომლი ხიზანი სცხოვრობს ყორნისში“; „მემამულეებმა დაასახლეს 14 კომლი ხიზანი“ და სხ. მერე ვინ ამართლებდა მემამულეებს და ვინ არ იცის, რომ ჩვენი მემამულეები ბრწყინვალე წოდებიდან ყოველთვის იყვნენ და არიან ნებისით თუ უნებლიეთ უსასტიკესი მტრები ჩვენი ტერიტორიისა. განა მთელი ჩვენი მიწა-წყალი სულ გადაგვარებულ თავად-აზნაურობისაგან არ არის გაყიდული და დაღუპული? და თუ ჩვენ ასე გულმოდგინეთ ვიცავთ ეროვნულ ტერიტორიის მთლიანობას ბიუროკრატიის მზაკვრულ პოლიტიკისაგან, თუ ჩვენი ეროვნული შემეცნება გვიკარნახებს ბრძოლას იმ უსამართლო კანონთან, რომელიც ასუქებს ოსობას ქართველ მიწათ-მფლობელობის ხარჯით, (სწორედ იმავე წელიწადს, როდესაც ქართველ გლეხობას საცოდავი სანადგლო ჩამონაკრები მისცეს) ეს ბრძოლა მხოლოდ ლლონტისებურ ბუნდოვან მოაზროვნეთ ეჩვენებათ ხიზანთა ინსტიტუტის დაცვად და მემამულეთა სარჩლად. აღამიანს უნდა დაკარგული ჰქონდეს არამცთუ უბრალო ეროვნული აღლო, თვალთა ხედვაც კი, რომ ჩვენს მოელი წლის მოქმედებაში გამონახოს სადმე ან სურვილი წოდებრივობის დაცვისა, ან და სოყალბე, განზრახ დამახინჯება სინამდვილისა. შეცდომები კი, თვით ლლონტის უკანასკნელი წერილისა არ იყვეს, მარტო იმას არ მოსდის, ვინც არაფერს აკეთებს. აი, შეცდომები რომ გვიჩვენონ ხოლმე სახალხოელებმა—მაშინ სულ სხვა ანგარიში იქნებოდა, მაგრამ როგორ გვიჩვენებენ ამას, როცა უკანასკნელ დღოს თვითონ „სახალხო გაზეთი“ და თვით ნაესდევარი ლლონტიც კი ჩვენი ეროვნული ენით აღაპარაკდა... ცხოვრებას, ყოველი ცხვირის გამოყოფას თეორეტიულ კარჩაკეტილობისაგან ან და უანატიზმიდან, ასეთი თვისება აქვს: უაღრეს მოკამათეებს ერთ მოტივზედ აწყობინებს სიმებს...

* *

უკანასკნელი ამბები

საგლეხო ბანკის რეფორმა

რუსეთის საფინანსო სამინისტრო საჩქაროდ შეუდგა საგლეხო ბანკის რეფორმას. ძირითადი დებულებანი ამ პროექტისა გამორკვეულია კიდევ. ამ პროექტით საგლეხო ბანკის მაგივრად არსდება ახალი სახელმწიფო საადგილ-მამულო ბანკი. ახალი ბანკის მიზანია მიეშველოს არა მარტო მიწის მყიდველებს, არამედ გასცეს გრძელ-ვადიანი სესხები, წოდების განურჩევლად, ყველა იმ მამულის პატონებზედ, ვისაც სურს თავისი მეურნეობის გაუმჯობესება. ამავე ბანკს, როგორც სამინისტრო აპირებს, წვრილი კრედიტის დაწესებულებანიც დაექვემდებარება აგრეთვე და მათი მუშაობა შეერთებული იქნება. ენკენისთ:ეში იქნება მოწვეული განსაკუთრებული საუწყებათა-შორისო თათბირი ამ ახალ პროექტის განსახილველად. როგორც ამბობენ, მთავრობა ამ რეფორმას დიდ ყურადღებას აქცევს, ამიტომ მუშაობაც ჩქარი ტემპით წავაო და ახლო მომავალში ძალიან საგულისხმიერო პროექტი იქნება განხორციელებული.

კახეთის რკინის გზა. ქართლ-კახეთის თავად-აზნაურობის მარშალს თ-დ კ. აფხაზს კიდევ შეუკრავს პირობა „აზოვსკო-დონსკოი“ ბანკთან, რომლის ძალით ბანკი აძლევს თავად-აზნაურობის აქციების დაგირაფებაში და ვექსილით 550,000 მანეთს, რომელიც შეტანილი უნდა იყოს რუსეთ აზიის ბანკში ამა წლის გიორგობის თვეს. გამოტანილ ვალში თავად-აზნაურობამ უნდა აძლიოს „აზოვსკო-დონსკოი“ ბანკს 7% როგორც გამოანგარიშებულია, თავად-აზნაურობას თავის წლიური ბიუჯეტიდამ ვალის სარგებელში მოუნდება ყოველ წლივ არა უმეტეს 11,000 მანეთის გადახდა, რომელიც დაილევვა, როდესაც კახეთის რკინის გზა ფაქტიურად ქართველობის ხელში გადავა (1915 წელს) და შემოსავალს მოუტანს.

სამეურნეო საზოგადოებაში. უკანასკნელ ქარ. სამეურნეო საზოგადოების საბქოს კრებაზედ მთავრობის აგრონომმა ბატონმა კრისტოფოვიჩმა წაიკითხა მოხსენება ხილის გახმობის შესახებ და სთხოვდა ქართულ სამეურნეო საზოგადოებას დაბმარებას ხილის გახმობის დემონსტრაციების მოწყო-

ბაში. საბჭომ გადასწყვიტა დაეხმაროს ბ. კრისტოფოვიჩს და მოუმზადოს შესაფერი ნიადაგი საქართველოს სხვა და სხვა კუთხეში, სადაც მებრუნობაა გავრცელებული. სხათა შორის, ჯერ-ჯერობით დაინიშნა დემონსტრაციისათვის იმერეთი, ქართლი, და თბილისი. დაწვრილებითი ცნობები ამის შესახებ მალე გამოცხადდება.

ამავე კრებაზედ არჩეული იყო წინამძღვარიანთ კარის ს. ს. სკოლის 30 წლისსაიუბილეო კომიტეტი, რომელშიაც შევიდნენ: საბჭოს წევრები — თავადი დ. ჩოლოყაშვილი, ვ. რცხილაძე, დ. ვაჩნაძე, გ. მელია, ს. ხუნდაძე და ორ-ორი წარმომადგენელი სადებუტატო საკრებულოსა და წ.-კითხვ. გამავრცელებელ საზოგადოებისაგან. პირველი კრება საიუბილეო კომიტეტისა დანიშნულია სამშაბთს 27 მარტიამობისთვის საიმპერატორო სამეურნეო საზ. დარბაზში.

პოლიტეხნიკუმის საქმე. როგორც გავიგეთ: სადებუტატო საკრებულო ენერგიულად შეუდგა საბურთალებელ მემამულეთა დოკუმენტების შეგროვებას, რომელთაც შეუწირნიათ ადგილები პოლიტეხნიკუმისათვის, მაგრამ ზოგიერთ მემამულესაგან ეს დოკუმენტები ჯერ ვერ ჩაიბარეს, რის გამო საქმე რთულდება. კომისიის სხდომამდე დრო ცოტა დარჩა და საჭიროა რაც შეიძლება მალე ყველა დოკუმენტი ამ კამისიას დროზედ ჩაბადრეს. ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, ყველა შემომწირველი მემამულე დაეხმარება სადებუტატო საკრებულოს ამ საქმეში და ხსენებულ დოკუმენტების გადაცემას არ შეაფერხებს.

ხიზანთა საკითხი. ჩვენ გვატყობინებენ რომ საუწყებათა-შორისო კომისიაში, სენატორ ნიკოლსკის მონაწილეობით ამიერ კავკასიის მთავრობის პროექტი ხიზანთა შესახებ არ იყო მთლიან მიღებული. პირიქით ძირითადი დებულება ამ პროექტისა, რომლის ძალით ხიზნებს ეძლეოდა ყველა ის მამულები, რომელიც დღემდის უჭირავთ, სრულიად შეცვლილია და მიღებულია განსაკუთრებული „სანადელო“ ნორმა, ანალოგიურად დროებით ვალდებულ გლეხობის ნორმისა—ნ დესეტინამდე.

მერძვევთა კოოპერატივი „ლილო“. დღეს, 12 სა.თზედ მერძვევთა ამხანაგობის „ლილო“-ს დასათვალისწინებლად მიემგზავრებიან სოფ. დიდლილოში სენატორი ვატაცი, ქართლ-კახეთის მარ-

შალი თ-დი კ. აფხაზი, თბილისის გუბერნატორი ჩერნიავსკი, მთავრობის აგრონომი ბ. კრისტოფოვიჩი, ქ. სასოფლო-სამ. საზოგად. თავმჯდომარე თ-დი ჩოლოყაშვილი და მდივანი გ. რცხილაძე.

სამწუხარო ამბები. ქუთაისის მომხმარებელი საზოგადოება „პროგრესი“-ს მუშაობა ამ ეამად ძალიან შესუსტდა. ვაჭრობა და მყიდველები ამ სიმპატიურ საზოგადოებას ძალიან შეშინებულა და ეხლა იძულებულია დღეს ხვალ სრულიად შეაყენოს თავისი ვაჭრობა. ამაში ბრალსა სდებენ საზოგადოების მეთაურებს, რომელთაც ხალხი დიდი ნდობით მოეკრდა, უკანასკნელებმა კი თავისი მოვალეობის ასრულება ვერ შესძლეს და მალაზია ვალებში ჩასვეს ამავე დროს ქუთაისის სახელოსნო შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობაში რევიზიამ ბევრი უწყესობა აღმოაჩინა.

სხვათა შორის ანგარიშები მეტად არეულად დახვდათ და მასთან კასაში ფულების ნაკლიც შეამჩნიეს

ამ სამწუხარო ამბებს ქუთაისის კოოპერატიულ საქმიანობისას ჩვენ დაწვრილებით შევეხებით მოკლე ხანში...

მთავრობის მესაქონლეობის უფროსი აგრონომი ბ. ვივერი ა. ქალანთარის თანხლებით მიემგზავრება ერევნის გუბერნიაში, მესაქონლეობის საკითხის გამოსაკვლევად. კარგი იქნებოდა მის დაბრუნების შემდეგ, ქართულ სას.-სამ. საზოგადოებამ გამოიყენოს მისი ჩამოსვლა და დაატაროს იგი იმ რაიონებში, სადაც მესაქონლეობა მართლაც მეტად განვითარებულია, როგორც მაგალითად — ერწო, ალგანი, ქიზიყი და სხვა საქართველოს ადგილები.

შეცდომაა თუ? „თბილისის ლისტოკში“ 22 მარტიამობისთვის №-ში „პაწია“ შეცდომა შეპარულა ჩვენ კომპოზიტორ დ. არაყიშვილის უკანასკნელ მუსიკალურ თხზულების შესახებ. დ. არაყიშვილს დაუწერია „თუშის ქალების ცეკვა“ (ПЛЯСКА ТУШИНОКЪ) თბილისის ლისტოკში კი სწერია „შუშის ქალების ცეკვა“ (ПЛЯСКА ПУШИНОКЪ ?!).

ერთი მაგალითი

ჩემი პატარა ოთახის ფანჯარა, გაფოთლილ ხეებ შუა, ტრიალ მინდორს გაჰყურებს.

აგერ, ცოტა მოშორებით, ნაწვერალში წყვილ ცხენს და ერთ კაცს მოვკარი თვალი. რამდენადაც ვარჩევ, უნდა ხნავდეს იგი და მეც, ამით დაინტერესებული მივეშურები. სალამის შემდეგ შევეკითხე, თუ რამდენი ხნის ნამუშავარია მის მიერ მოხნული ნაწვერალი. დილას შვიდის ნახევრიდან დავიწყეთ. თერთმეტი საათის ნახევარი იყო. გამიკვირდა: ოთხ საათში ამოდენა ადგილი გადაუშავებია ორ ცხენსა და ერთ კაცს. რა ღირს გუთანი? შევეკითხე შევიცარიელს.

— ოო, ძვირია, 200 ფრანკი.— არაა ძვირი; ჩვენში 100-120 ფრანკს ვაძლევთ, მაგრამ რა შედარებაა. ეს ხომ ორი გუთანია ერთად შედუღებული. ერთ კვალს რომ ერთი ნახევარი ხნავს, მეორე ჩამოვლახე მეორე ხნავს; ე. ი. როდესაც ერთი სახნის საკვეთელი (საკვეთელს წინ კიდევ პატარა სახნისი უძღვის) მიწაში მიცურავს, მეორე წყვილი ისვენებს მალა ჰაერში შეშვერილი. მიწის თავსა და ბოლოში, მობრუნების დროს, გუთანი უნდა გადაატრიალოს, ისე რომ ახლა ზემოთა პირი ქვემოთ, მიწაში მოექცეს. ჩვენებურად მიწას შემოვლით გარშემო კი არ უვლიდა, იქვე იმავე კვალზე აბრუნებდა და აი ამისთვისაა საჭირო, თუ შეიძლება ასე ვუწოდოთ, ეს ორმაგი გუთანი. ღირღიტას ვოგრები ტოლნი არიან, რადგან ხან ერთი მოექცევა კვალში ხან მეორე. გუთანს ხეობის მოკიდება არა სჭირდება. გუთნის დედის საქმეა მხოლოდ თავსა და ბოლოში გადაატრიალოს გუთანი. დასაკვალელებელ-დასაველებელი ძალიან ადვილად მუშაობს, ასე რომ თუ ცხენი სწორე არ წავიდა კვალში, ადვილად მიწ-მოიწევა გუთანი და ცხენს კვალში სწორე გაატარებს. სიღრმით იმავე სიღრმეზე ხნავს, როგორც ჩვენებური რკინის გუთნები. არ ვიცი ამ გუთანს რა ჰქვია, ეს ჩვენ სპეციალისტებს ეცოდინებათ. იქნებ ეს ის გუთანიც არის, რომელზედაც ბ. ორჯონიკიძე ლაპარაკობდა — „ბრაბან დუბლ“. მე აქ მინდა მკითხველის ყურადღება იმას მივაქციო, თუ რამდენი დაემუშავებინა ერთ კაცს წყვილი ცხენით. მოხნულს საგრძე სიგანე გავუზომე და 1400 ოთხ. საყენი გამოვიდა .ეი. დღიურზე (ნახევარ დესეტინაზე) 200 ოთხ.

საყენით მეტი. სამი საათიც რომ იმუშავებდეს, ხომ დესეტინად შესრულდებოდა 7 საათში ე. ი. ნახევარ სამუშაო დღეში ჩვენებურად. მეორე რამდენს ხნავს იმავე 7 საათის განმავლობაში 7-8 უღელიანი გუთანი 5 კაცი? ყოველ შემთხვევაში მისი მძღვენი ერთი დესეტინა დღე-ნახევარში ხნავს, ისიც კარგი ხარ-კამეჩით. და ის გუთნის დედა, რომელიც დესეტინას დღე-ნახევარში ხნავს, ამაყოფს. ამაყოფს, რადგან ჰევრი ორ დღეს უნდება. მაშ შევადაროთ და დავინახავთ რომ, რასაც ერთი შევიცარიელი წყვილი ცხენით ნახევარ დღეში ხნავს, იმას ჩვენში 5 კაცი 7-8 უღელი ხარ-კამეჩით დღე ნახევარს უნდება მკითხველი თითონ დაინახავს, თუ რა დიდი განსხვავებაა. მიზეზი ამისა? მიზეზი ის გახლავთ რომ ჯერ ერთი თავსა და ბოლოს მიწის გარშემო შემოვლახე ტყუილად დროს არაჰკარგავს მეურნე და მეორეც, ცხენები გაცილებით ჩქარა დიდიან ხარებზე და მით უმეტეს კამეჩებზე.

ჩვენში ცხენების შებმა თირქმის რალაც მომაკვდინებელ ცოდვად მიაჩნიათ. ორ თუ სამ კვირას კალოში შეაბმენ და შემდეგ მთელ წელიწადს უქმად დააჭიხვინებენ რა თქმა უნდა, ჩვენებური გაკნაჭული, ჩონჩხს დამზგავსებული ორი ცხენი ვერ ატარებს ასეთ გუთანს, მაგრამ ოთხი იყვეს, ზარალში მაინც არ ვიქნებით. თუ არა და, როდესაც წლოებით იმუშავებენ, პატრონი იძულებული იქნება შესაფერი ყურადღება მიაქციოს და გაკნაჭულიც აღარ ჰყავდეს. მუშაობა არ გახდის, თუ კი რიგიანი მოვლა ექნებათ.

მაშ ჩვენმა მეურნეებმაც წაჰბაძონ განათლებულ ქვეყნის მეურნეთ, ცხენებიც აამუშაონ და ზემო მოყვანილი გუთანიც შეიძინონ. თუ ამგვარი გუთანი ცოტა ძვირია ჩვეულებრივ რკინის გუთანზე, სამაგიეროდ იგი ორჯელ მეტ ხანს გასძლებს, რადგან რიგით მუშაობენ და თან გარშემო ტრიალი არ მოუნდება, რაზედაც უბრალოდ დრო იკარგება.

თეთრი.

სოფ. ახალქალაქი (გორის მაზრა)

ცხრა მარიაძობისთვის აქ წავიკითხა ლექსია „გიორგი სააკაძეზე“ სვ. ქვარიაშა. ახალქალაქი და მისი შიდაშობი სწორედ ის ადგილებია, საცა გიორგი სააკაძე დაიბადა, აღიზარდა და ბერველად გაშალა თავისი სო-

შანი გენის, ამიტომ ამით აღფრთოვანებულ ლექტორ-საკუთრებელს უფრო მინაწილან ლექციას მოელოდნენ უკუღას, ხამეტნახად თვით გ. სააკაძის შთამომავალი თარხნიანი. მაგრამ ამასთანავე ლექციის კარგად იქნებოდა წაკითხული, რომ რამდენიმე ისტორიული შეცდომა არ დაჟეოფლებოდა თან და ბევრი ღირსი შივარისა და შინის არ ჩაჰქროფებოდა.

შინაარსი, ახუ ისტორიული მხარე კარგის მდებარებით იყო გადმოცემული და სამი საათის განმავლობაში დიდძალი ხალხი მართლაც დიდის უყრადღებით ისმენდა სიტუვას, მაგრამ სააკაძის ჩამომავალთ ეს უკუღას უკვე ცნობილი აქვს ზეზირგადმოცემით, ხედაწერით თუ წაკითხული („დიდმოურავიან“ „ანტონ იურცელაძის წიგნი და სს.) — ასე რომ ახალი, სუბიექტიური რამ შემავრთებელი აზრი გ. სააკაძის მოღვაწეობაზე არა გაგვიკანია რა.

მაგრამ მაინც დიდ მადლობას უცხადებთ ლექტორს, რომ მოგვანებია მიერუბული საოყელი და იმედი გვაქვს სხვა თემებთან დაკვიბრებებს ვვლავა. ესეთი კულტურული საქმე ახალქალაქს დიდი ხანია არ ღირსებია და იქნება ამის იქით მაინც მოიკიდოს იქნა. კარგი იქნებოდა ასე მთხუღიაღურად სხვა ისტორიული ხანებიც გვეტონდეს შემუშავებული სხვა და სხვა ადგილებში წაკითხავად.

ლექციის შემდეგ გაიმართა ვახშიმი, რომელზედაც ლექტორმა და დამსწრეთაც ერთმანეთს ბევრი რამ უკვირებს სააკაძის შთამომავლობის დაქვეითებაზე და მრავალი სურვილები გამოსთქვეს აღორძინების შესახებ. ერთმა თარხნიანმა, სახელდობრ ზოლკოფნიკმა ესტატკემ, ისიც კი გამოსთქვა, რომ ცარიელა სიტუვიური სურვილები არაფერი და კარგი საქმე იმით გავაკეთოთ, რომ სახადელო იფულით სააკაძის სახელობის ფონდი დაუარსოთ. „მე ხემის მხრით 20% ვაძლევი უხლავა“. ამ მძვენიერმა და გულუხვმა განჩხადებამ მომხრები ვერ იმთუნა. ხალხი დაიძალა სამ საათზე და დუღულით გააცილა ლექტორი ბინამდას.

საკაძის ჩამომავალი.

P. S. ლექციები რა ვთქვა და „კულტურული გასართობი“ — წარმოდგენები ისე გახშირდა აქა, რომ ლამის უკულტურო ღვიჩის სმას გადააჭარბოს. თუ აქამდე ასეთ წარმოდგენებს და „ლატარიებს“ რაღაც კულტურული მიზანი ჰქონდა ხოლმე: განთავება, სკოლა, ბიბლიოთეკა და სს., დღეს უკუღას უფრო შემოსავალი აინტერესებს კერძო საქმიებისათვის: ზოგს ბანკის ვალი აქვს გადასახდელი, ზოგის შვილი გიმნაზიაში სწავლობს და აკლდება იფული, ზოგს სახლის სახურავი აქვს შე-

საკუთრებელი და სს. ასე დაქვეითდა „კულტურული გასართობის“ მიზანი და არც საკვირველია — ისე დაქუცმაცდა და გაღარიბდა ოდესღაც მდიდარი სააკაძის შთამომავალი თარხნიანთ გვარი, რომ მადლიანად უნდა არ მოეკრიდებოდა.

ს. ჩ.

ბიბლიოგრაფია

რედაქციამ მიიღო წიგნი „Маршруты экскурсии по Кавказу“ - ა. ბ. უვანგულაფისა. ეს ზირველი ცდაა ასეთი წიგნის გამოცემისა და უნდა სიამოვნებით ადვინიშროთ, რომ კარგად და სუფთად არის გამოცემული. დარაული აქვს ბევრი სურათები, რუკა და 25 ექსკურსიის დწერილობა. როგორც ზირველი ცდას, რასაკვირველია, ზოგიერთი ნაკლიც აქვს, როგორც მაგალითად სიმთვლე აღწერილობისა და აღნიშვნა შესავრთებულ ადგილებისა (сборный пункт) რაც სრულიად შეტად უნდა ჩაითვალას. საჭირო არ იყო არც წინასიტუვაობა, საცა სხვათა შორის 12 საბავშო მცნებაც არის: თბილი ტანისამოსი სიცვიის დროს უნდა ჩიცვათო; ხანდახან უკან უნდა მიიხედოთო; უკუღამ ისე უნდა იაროს ექსკურსიის დროს, რომ წინასაც ხედავდეს და უკანასაცა (?) — ამისთვის აღბად კისერზედაც თვალი უნდა გამოიბან ექსკურსანტებმა.

მა, რამ ეს უმნიშვნელო ნაკლები და კარექტურული შეცდომები არ არდუყენ ამ იდეის სისულეს და იმედია, უვანგულაფი შემდეგ გამოცემებს უფრო გულის უერთით მოექცევა.

ვისურვებდით, რომ ქართულადც უთფილით გამოცემული ასეთი წიგნები და გავრცელებული საზოგადოებაში, რომ ცოტათი მაინც შეეხვიოს ჩვენი საზოგადოება სამშობლო ადგილების გაცნობას.

შემდეგი ნომერი გამოვა 8 ენკნისტკეს.

რედაქტორ-გამომცემელი
რ. გაბაშვილი.

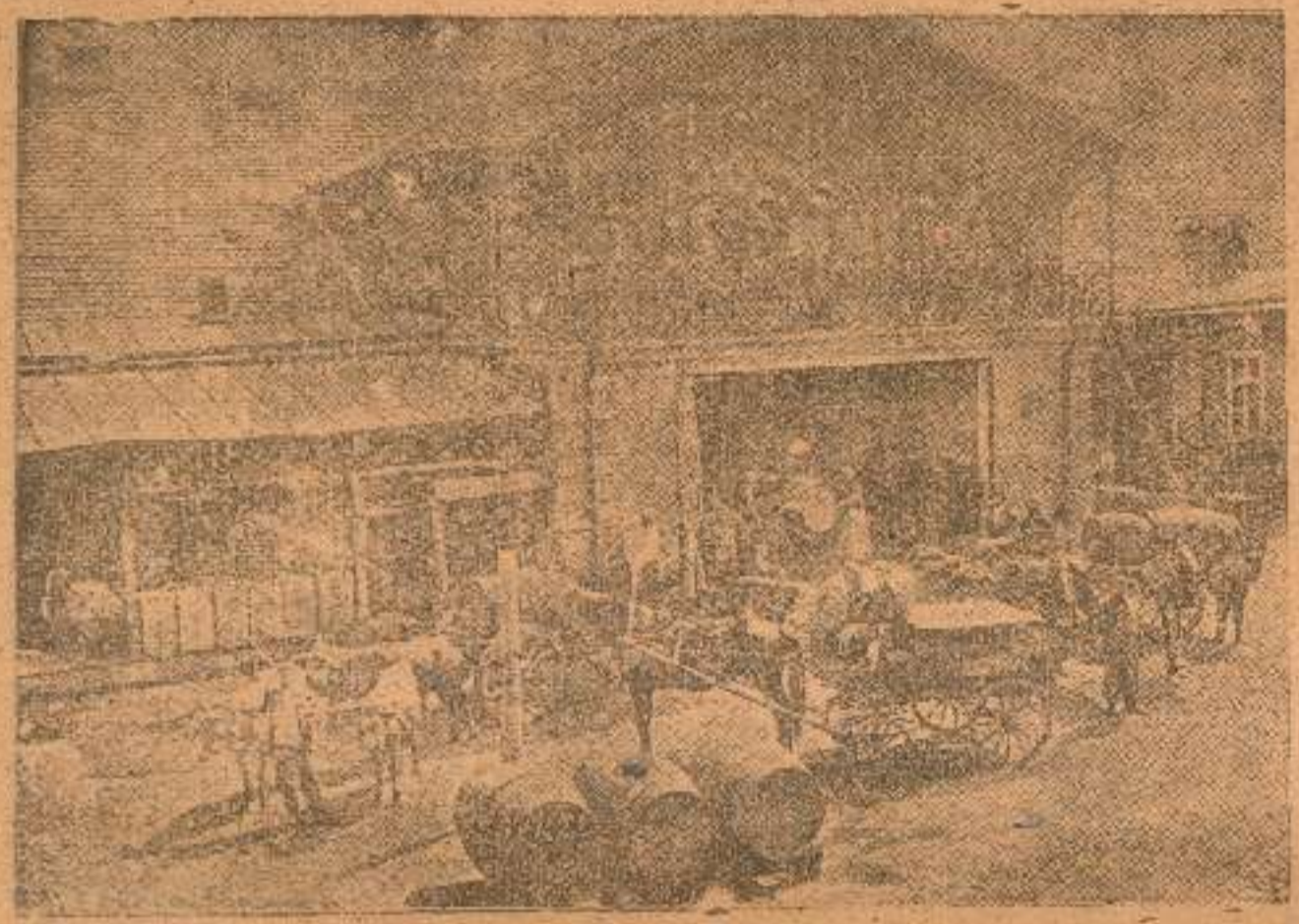

მ ო რ თ ხ ო ვ ე თ ყ ვ ე ლ გ ა ნ

კოოპერატიული ღვინო

საზოგადოება „კახეთი“-სა

მეშენახეთა საზოგადოება „კახეთი“ დაარსებულია 1894 წელს. საზოგადოებაში არის 164 წევრი. „კახეთის“ საზოგადოების წევრებს აქვთ 866¹/₂ ღმერთინა ვენახი, საიდანაც უზიდავენ საზოგადოებას ნამდვილ კახურ ღვინოს!

ეზო საზოგადოება „კახეთისა“: ღვინის მოტანა და გატანა

საზოგადოებას 15 წლის განმავლობაში გაუყიდა 1,000,000 ვედრო ღვინო 3,000,000 მან.

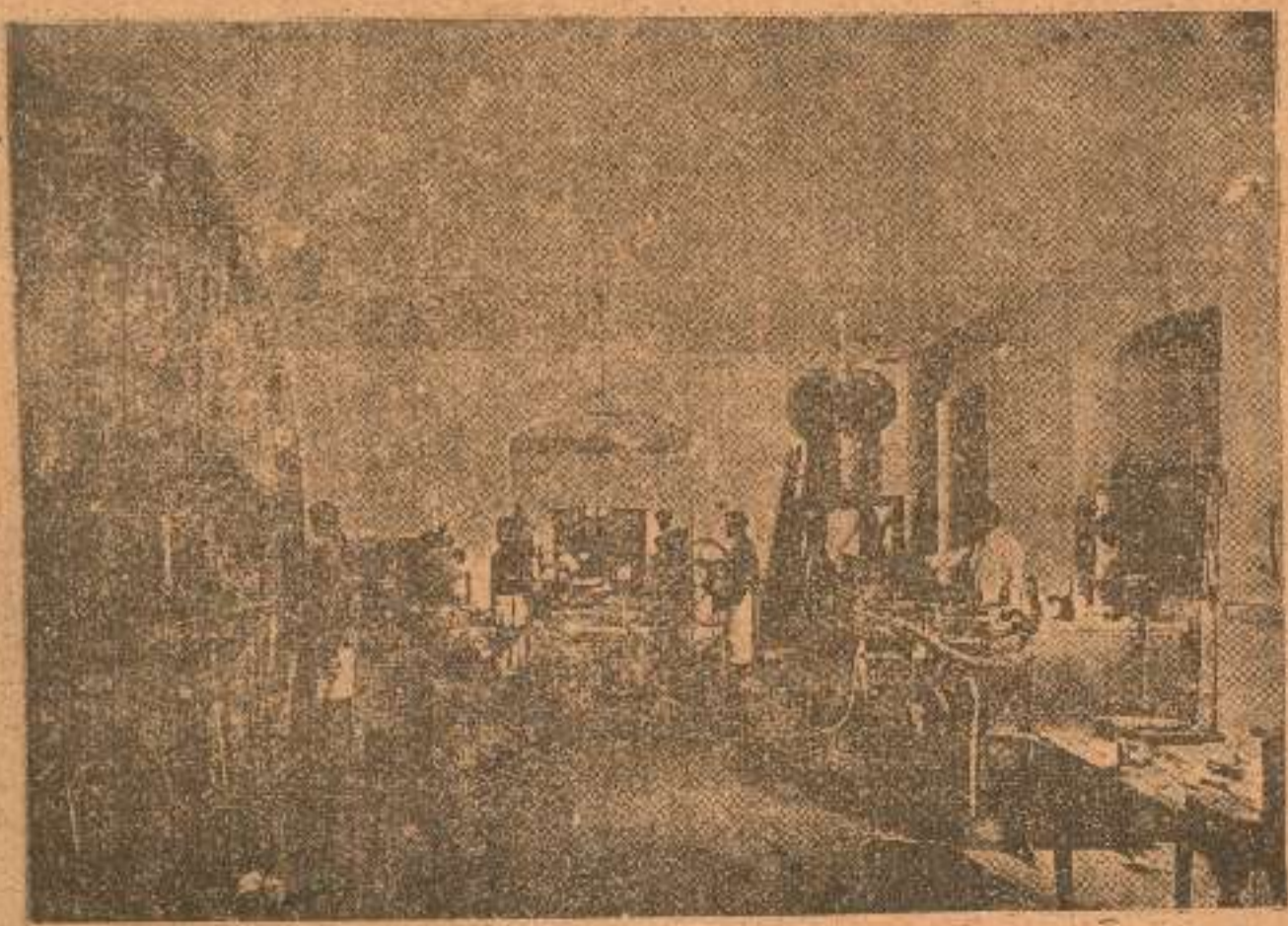
საზოგადოებას აქვს განყოფილებანი: ბაქოში, ასხაბადში, ტაშკენტში, ბათუმში, მოსკოვში, არმავირში, ალექსანდროპოლში, ეკატერინოდარში.

კალა ერთობაშია!

კახელებო! ჩაეწყრეთ საზოგადოების წევრებად და ამით დაიხსენით თქვენი სარჩო-საბადებელი სირაჯ-ჩარჩების ცარცვისაგან და მასთან ერთად შეუწყეთ ხელი ღვინით და საქმეში მონაწილეობით. ყოველ კახელისთვის ფრიად სასარგებლო „საზოგადოების“ გაფართოება— გაძლიერება, მისი წევრების გაძლიერების და გამდიდრების მომასწავებელია.

უკანასკნელ დროს საზოგადოების საქმეები მოწახიზივებული და მკვიდრად დაუქმებულია.

მოითხოვეთ საზოგადოების წესდება.

სარდაფი „კახეთისა“: ღვინის გადაღებ-გადმოღება

საზოგადოების ადრესი: თბილისი, გოგოლის ქუჩა, საზოგადოება „კახეთი“